

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Jon Tikander

”Me ollaan enemmän, kuin urheilukavereit...” Tutkielma
Yökoripallo -toiminnan vapaaehtoistyöntekijänuorten
osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

26.11.2018

Tekijä Otsikko	Jon Tikander ”Me ollaan enemmän kuin urheilukavereit...” Tutkielma Yökoripallo -toiminnan vapaaehtoistyöntekijänuorten osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä
Sivumäärä Aika	37 sivua + 2 liitettä 26.11.2018
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Ohjaaja(t)	Lehtori Miia Ojanen Yliopettaja Jyrki Konkka
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää nauttivatko Helsingin NMKY:n Yökoripallo -toiminnan parissa vapaaehtoisesti työskentelevät nuoret toiminnassa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Opinnäytetyön aineisto koostuu haastattelumateriaalista sekä Ryan ja Decin itseohjautuvuusteoriasta ja osallisuuden sekä yhteisöllisyyden muista teoreettisista määritelmistä, joiden varaan rakentuu tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys. Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Helsingin Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistys Ry:n kanssa.</p> <p>Teoreettisessa viitekehyksessä keskityn itseohjautuvuusteorian lisäksi osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen lasten ja nuorten näkökulmia painottaen. Käsittelen teoriaosuudessa myös nuorten yhteisöllisyyttä, liikuntakasvatusta ja monikulttuurisuutta, sillä Yökoripallo -toiminta on maahanmuuttajataustaisille nuorille suunnattua toimintaa. Opinnäytetyötä varten haastattelin viittä toiminnassa aktiivisesti käyvää nuorta puolistrukturoidun menetelmin keväällä ja kesällä 2018. Aineiston keruuta varten nauhoitin ja litteroin haastattelut. Analysoin materiaalin teemoittelu -menetelmän avulla ja vertasin tuloksia opinnäytetyöni teoreettiseen viitekehykseen. Analyysin ja vertailun perusteella tein tämän tutkielman johtopäätökset. Minua ja Helsingin NMKY:tä myös kiinnosti se miksi nuoret haluavat osallistua toimintaan ja mitä nuoret ovat saaneet toiminnasta. Työskentelyn edetessä päätimme sisällyttää nämä kaksi teemaa tutkimuskysymyksiin.</p> <p>Haastattelutulokset osoittivat, että haastattelemani nuoret nauttivat toiminnassa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Nuoret pääsevät osallistumaan toimintaan omana itsenään sekä osallistumaan toiminnan suunnitteluun. Nuoret kertoivat kokevansa olevansa osa Yökoripallo -yhteisöä ja yhteisö oli tuonut monia hyviä asioita nuorten elämiin, kuten toverisuhteita ja itsetuottamusta. Pääsyy sille miksi nuoret tulevat mukaan toimintaan ovat toiset toiminnassa käyvät nuoret.</p>	
Avainsanat	Osallisuus, yhteisöllisyys, itseohjautuvuusteoria, nuoriso, koripallo

Author Title	Jon Tikander "We are more than sports-friends..." Research on Yökoripallo Activity's Adolescent Volunteer Workers Participation and Communalinity.
Number of Pages Date	37 pages + 2 appendices 11/26/2018
Degree	Bachelor of social services
Degree Programme	Social services
Instructor(s)	Mia Ojanen, Lecturer Jyrki Konkka, Principal Lecturer
<p>The purpose of this thesis was to examine do the adolescents who work as volunteers in Helsinki NMKY's Yökoripallo -activities enjoy participation and communalinity within the activities. The material of the thesis consists of the interview material and Ryan and Deci's self-determination theory and the theoretical definitions of inclusion and communalinity which the theoretical framework of this thesis is based on. The thesis was carried out in cooperation with Helsingin Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys ry.</p> <p>In the theoretical framework, I focus not only on the self-determination theory, but also on inclusion and communalinity with emphasis on the views of children and young people. In the theoretical part, I also address communalinity of young people, physical education and multiculturalism, as Yökoripallo is an activity for young people with immigrant backgrounds. For the thesis, I interviewed five actively participating Yökoripallo adolescents using a semi structured interview method in the spring and summer of 2018. The interviews were recorded and transcribed. The conclusions of this thesis were based on those recorded and transcribed interview materials which I analysed by thematising and then compared them to this thesis theoretical frame work. I and Helsinki NMKY were also interested in why these adolescents want to participate in Yökoripallo -activities and what do they gain from the activity. As the work progressed, we also decided to include those two themes on the research questions.</p> <p>Interview results and analysis indicated that the adolescents I interviewed enjoyed inclusion and communalinity. They are allowed to participate in the activities and to participate in the planning of the activities. The young people reported that they were part of the Yökoripallo community and the community had brought many good things to the lives of these adolescents, such as friendships and self-confidence. The main reason why they participate in Yökoripallo activities are other young people who take part in the activities as well.</p>	
Keywords	Participation, communalinity, self-determination theory, adolescents, basketball

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Helsingin NMKY ja Yökoripallo	3
2.1	Helsingin NMKY	3
2.2	Yökoripallo	4
3	Teoreettinen viitekehys ja käsitteet	6
3.1	Yhteisö ja itseohjautuvuusteoria	6
3.2	Nuoret ja yhteisöllisyys	7
3.3	Osallisuus	8
3.4	Monikulttuurisuus	9
3.5	Etnisyys	9
3.6	Rasismi	10
4	Yksilöstä liikuntakasvatukseen ja monikulttuuriseen liikuntaan	11
4.1	Yhteisö kasvattajana	11
4.2	Suomalainen urheiluseuratypologia ja liikuntakasvatus	12
4.3	Monikulttuurinen liikunta, haasteet ja mahdollisuudet	13
5	Nuorten vapaa-aika	15
5.1	Nuoria liikkeellä!	15
6	Tutkimuksen toteutus	17
6.1	Tutkimuskysymykset	17
6.2	Osallistujat	17
6.3	Tutkimusmenetelmä	17
6.4	Haastattelujen toteuttaminen	18
6.5	Aineiston analyysi	20
7	Haastattelun tulokset	21
7.1	Osallisuus	21
7.2	Yhteisöllisyys	24
7.3	Vapaaehtoistyöskentely	26
8	Johtopäätökset	28
9	Pohdinta	31
	Lähteet	34
	Liitteet	
	Liite 1. Haastattelun suostumuslomake	
	Liite 2. Haastattelukysymykset	

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön aiheena on tarkastella Helsingin NMKY:n nuorisotyössä käyttämän konseptin, Yökoripallo -toiminnan, parissa vapaaehtoisesti työskentelevien nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, tarkemmin sanottuna sitä, nauttivatko nuoret osallisuutta ja yhteisöllisyyttä toiminnan sisällä. Tarkastelen myös syitä sille mikä saa nuoret tulemaan vapaaehtoistyöskentelyyn Yökoripallo -tapahtumiin. Opinnäytetyöni aihe liittyy Valtion nuorisoasiain neuvottelukunnan, Nuoran, vuonna 2015 antamaan lakisääteiseen lausuntoon vuosien 2016-2019 Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmaan otettavista asioista. Lausunnon pääteemaksi nousi nuorten osallistuminen. Nuoran mukaan osallistuminen lähiyhteisön ja yhteiskunnan toimintaan vahvistaa nuoren osallisuutta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta yhteiskunnassa. Yhteisön ulkopuolelle jääminen puolestaan luo sosiaalisia, taloudellisia ja terveydellisiä riskejä. Nuora on asettanut lausuntoonsa neljä kohtaa, joista ensimmäinen käsittelee lasten ja nuorten harrastuksia. Nuoran mukaan harrastustoimintaan panostaminen edistää nuorten hyvinvointia. Harrastus tukee nuoren osallisuutta yhteiskunnassa, edistää terveyttä, vahvistaa itseluottamusta ja kehittää nuoren omaa minää sekä vuorovaikutustaitoja. Nuora toteaaakin, että tavoitteellisen harrastustoiminnan rinnalle tulee lisätä avoimia matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia liikunnan, että kulttuurin saralla. Osallistumisen lisäämiseksi tulee poistaa osallistumisen esteitä. Nuora pitää harrastuksissa esiintyvää kiusaamista, syrjintää ja väkivaltaa ongelmana, johon tulee puuttua. Pojat kohtaavat tyttöjä useammin väkivaltaa, erityisesti ulkomaalaistaustaiset. Nuora linjaa lopuksi, että harrastusten tulee olla toimintaa, jossa lapsille ja nuorille tulee tunne osallisuudesta, turvallisuudesta ja arvostamisesta. (Nuora 2015:1-3.)

Peilaten opinnäytetyöni aihetta Nuoran lausuntoon, on erittäin mielenkiintoista selvittää edistääkö Yökoripallo -toiminta todella nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä? Yökoripallo -toiminnasta ei ole aiemmin tehty vastaavaa projektia ja siksi nuorten ääni liittyen osallisuuden ja yhteisöllisyyden toteutumiseen sekä kokemuksiin on ensiarvoisen tärkeä saada myös tällaisen projektin kautta dokumentoiduksi ja kuulluksi.

Opinnäytetyöni on muodoltaan kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkielma, joka toteutettiin keväällä ja kesällä 2018. Haastattelin viittä 16–18-vuotiasta vapaaehtoisnuorta puolistrukturoiduin menetelmin ennalta laaditun kysymysrunгон avulla. Kysymysrunko oli jaettu kolmeen osaan teemoittain. Ensimmäinen ja toinen osa käsittelee yhteisöllisyyden ja osallisuuden näkökulmia ja kolmas osa nuorten halua työskennellä vapaaehtoisesti Yökoripallo -tapahtumissa, sekä sitä mitä nuoret ovat oppineet itsestään toiminnan aikana. Tutkimuskysymyksenä työssä on selvittää kokevatko nuoret toiminnassa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Miten heidät kohdataan toiminnassa ja pääseekö nuori vaikuttamaan toiminnan sisältöön. Miten yhteisöllisyys ilmenee nuoren näkökulmasta katsottuna ja kokevatko nuoret olevansa osa Yökoripallo -yhteisöä. Ja lopuksi minkä takia nuoret haluavat työskennellä toiminnassa vapaaehtoisesti ja mitä nuoret ovat oppineet itsestään toiminnan aikana. Teoriapohja yhteisöllisyyden näkökulman kautta nojautuu pitkälti Ryan ja Decin itseohjautuvuusteoriaan sekä tutkija Anu Gretschelin näkemyksiin osallisuudesta. Opinnäytetyössä kerätyillä tiedoilla Helsingin NMKY arvioi ja kehittää Yökoripallo -toimintaa.

2 Helsingin NMKY ja Yökoripallo

2.1 Helsingin NMKY

Helsingin Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys Ry on helsinkiläinen järjestö, joka tarjoaa monipuolisia vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksia niin lapsille ja nuorille kuin aikuisille. Harrastustoiminnot pitävät sisällään liikuntaa, musiikkia, kerhoja, partiota sekä leirejä. Harrastusten lisäksi yhdistys järjestää alakoululaisille aamu- ja iltapäiväkerhotoimintaa ja perheille perhekahviloita sekä isä-lapsi-toimintaa. Edellä mainittujen harrastusten lisäksi yhdistyksellä on nuorille tarjolla nuorisotalotoimintaa, jalkautuvaa nuorisotyötä, hyvinvointialojen työpaja sekä matalan kynnyksen Yökoripallo -toimintaa. Yhdistykseltä löytyy myös aikuisille suunnattuja osallisuutta ja työllistymistä tukevia palveluita Y-Care -palvelukokonaisuudesta. Helsingin NMKY:n viikoittaisen toiminnan piiriin osallistuu lähes 4500 lasta, nuorta ja aikuista. Järjestö kuuluu kansainväliseen NMKY (YMCA) -liikkeeseen. YMCA toimii kansainvälisesti yli 130 maassa ja sen toimintaan osallistuu noin 58 miljoonaa ihmistä. (Yhdistys n.d.)

Helsingin NMKY:n toiminnan suunnittelu ja strategia nousee NMKY:n maailmanliiton, Euroopan NMKY:n, Suomen NMKY:n ja Helsingin NMKY:n linjausten pohjalta. Helsingin NMKY:n perustehtävänä on toimia kristillisten arvojen pohjalta kokonaisvaltaista hyvinvointia vahvistaen. Kristilliset arvot ilmenevät toiminnassa erilaisuuden hyväksymisenä ja työskentelynä yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi. Näiden pohjalta Helsingin NMKY pyrkii luomaan ympäristöä, jossa rakkaus ja ymmärrys vallitsevat ihmisten välillä. Toiminnan keskiössä ovat pääkaupunkiseudun lapset ja nuoret. Arvojen mukaisesti kaikissa toiminnoissa pyritään siihen, että toiminta on helposti saavutettavaa, monipuolista ja ihmisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Keskeisin ajatus toiminnassa on Maailman ja Euroopan NMKY -liiton strateginen linjaus ”Empowering Young People”. Helsingin NMKY:n toiminnassa tämä tarkoittaa nuorten kasvun ja osallisuuden tukemista. Helsingin NMKY on kasvatuskumppani perheille, kouluille ja muille toimijoille. (Toimintasuunnitelma 2017: 4-5.)

2.2 Yökoripallo

Yökoripallo on osallisuutta edistävää nuorisotyötä ja toimintaa, jota tehdään eri kulttuuritaustoista tulevien nuorten kanssa. Vaikka Yökoripallon tapahtumiin osallistuvat 0–29-vuotiaat lapset ja nuoret ovat pääasiassa taustoiltaan maahanmuuttajia, on joukossa myös kantaväestön edustajia. Toimintaa rahoittaa STEA ja Aluehallintavirasto. (Toimintasuunnitelma 2017: 18.) Toimintaa järjestetään yhdessä Helsingin kaupungin, 09 Helsinki Human Rights -säätiön, Aseman Lapset ry:n, Walter ry:n, Vantaan kaupungin ja pääkaupunkiseudun vastaanottokeskusten kanssa.

Yökoripallo -toimintaan osallistuminen on maksutonta ja siihen voi osallistua kuka tahansa. Yökoripallossa nimensä mukaisesti pelataan koripalloa, mutta myös muita lajeja kuten jalkapalloa on mahdollista pelata tilojen niin salliessa. Pelaaminen ei ole totista kilpailua vaan pikemminkin rentoa heittelyä ja hengailua. Yökoripallo on osittain liikkuvaa toimintaa, sillä kesäisin se tavoittaa kohderyhmänsä toimimalla paikoissa, joissa nuoret liikkuvat tai joihin nuorten on helppo tulla. Yhteydenpito ja tiedotus kohderyhmälle tapahtuu sosiaalisen median ja yhteistyökumppaneiden välityksellä. Kesällä suosittuja tapahtumapaikkoja ovat esimerkiksi Hietaniemen uimaranta ja puistot, joissa on liikuntapaikka. Talvella Yökoripallo -tapahtumia järjestetään nuorisotaloilla ja Malmin Palloiluhallissa. (Yökoris n.d.)

Yökoripallon konsepti on yksinkertainen. Yökoripallon työntekijät menevät paikkoihin, jossa nuoret viettävät aikaa tai johon nuorien on helppo saapua julkisilla kulkuvälineillä. Työntekijät tuovat mukanaan pallot ja tarvikkeet sekä DJ:t musiikkilaitteineen ja pistävät pelit käyntiin. Nuorten tarvitsee tuoda vain itsensä. (Yökoris n.d.) Pelailun lomassa tutustutaan uusiin ihmisiin ja huoliaan tai ongelmiaan voi purkaa nuoriso-ohjaajille. Yökoripalloa ei kuitenkaan nimensä mukaisesti pelata yöllä, vaan päivällä ja illalla. Yökoripallon nimi tulee projektin alkuaajoista, jolloin toiminta oli keskittynyt iltoihin. Toiminnan toteutus voidaan jakaa viiteen toimintamuotoon. Viikoittaisiin tapahtumiin ja liikuntavuoroihin koulujen tiloissa ja nuorisotaloilla. Avoimiin ulkoilmatapahtumiin kesäaikaan. Alueellisiin päiväleireihin koulujen loma-aikoina. Pop-up-tapahtumiin sekä maksuttomaan korisliigaan, jota järjestetään pääsääntöisesti niin ikään koulujen lomien aikana.

Toiminta tarjoaa osallistujalle yhteisön, johon kiinnittyä ja johon kuuluu ihmisiä yli kolmestakymmenestä kieliryhmästä. Muodoltaan heterogeeninen monikulttuurinen yhteisö, joka pitää sisällään useita eri kansallisuuksia sekä kantaväestön edustajia, edistää maahanmuuttajien ja kantaväestön välistä dialogia. Suomalaisen nuorisotyön tutkimusdatan huomioiden mukaan tällaisissa ryhmissä etniskulttuuriset rajanvedot haihtuvat helposti, jolloin vuorovaikutussuhteita muodostetaan moneen suuntaan. Heterogeeniset kulttuurisia rajoja rikkovat ryhmät myös synnyttävät jäsenilleen oppimisen ja emansipaation mahdollisuuksia. (Kivijärvi 2013: 11-13.)

Yökoripallon monikulttuurinen yhteisö näyttääkin tarjoavan otollisen maaperän maahanmuuttajataustaisten nuorten integraation ja osallisuuden edistämiseksi. Osallistujat saavat myös tarvittaessa apua mahdollisiin ongelmiinsa Helsingin NMKY:n nuoriso-ohjajilta, etsivän nuorisotyön työntekijöiltä ja tai työpajalta. Nämä nuorisoalan ammattilaiset voivat tukea osallistujia yleisesti elämänhallintaan liittyvissä asioissa sekä tarvittaessa ohjata heitä eteenpäin muun avun piiriin.

Tämän opinnäytetyön kohderyhmästä, vapaaehtoistyöntekijöistä, puhuttaessa puhun niistä nuorista, jotka toimivat Yökoripallo -tapahtumissa niin sanotun vertaisohjaajan roolissa vapaaehtoisesti. Nuoret esimerkiksi organisoivat tai tuomaroivat tapahtumissa järjestettäviä koripallo-otteluita, soittavat musiikkia ja kutsuvat sekä tutustuttavat sivustakatselijoita ja muita toiminnasta kiinnostuneita ihmisiä mukaan toiminnan sekä lajin pariin. Tämä vapaaehtoistyöskentelyn kulttuuri on syntynyt Yökoripallo -toiminnan ympärille ikään kuin itsestään. Nuoret ovat omasta aloitteestaan lähteneet tuomaroimaan tovereidensa pelejä tai soittamaan musiikkia DJ:n laitteilla. Yökoripallon henkilökunta kertoo, että nuoret ovat usein merkittävä apu tapahtuman onnistumisen kannalta. Varsinkin niinä iltoina, kun osallistujia on tavallista enemmän. Kaiken kaikkiaan näiden nuorten panos on tärkeä ja arvostettu osa Yökoripallo -toimintaa. Mahdollisuuksien mukaan vapaaehtoisnuorille tarjotaan kesätöitä tästä samasta työtehtävästä. Yökoripallo -toimintaa järjestetään vuoden ympäri ja siksi tässä opinnäytetyössä keskitytäänkin niihin nuoriin, jotka toimivat vertaisohjaajan roolissa pitkin vuotta Yökoripallo -tapahtumissa.

3 Teoreettinen viitekehys ja käsitteet

Tässä kappaleessa kerron opinnäytetyöni kannalta keskeisistä teorioista, tutkimuksista ja käsitteistä, joiden varaan tämän työn teoreettinen viitekehys rakentuu. Relevanteinta tässä työssä on Ryan ja Decin itseohjautuvuusteorian yhteisöllisyyden näkökulma, jossa käsitellään ihmisen suhdetta yhteisöihin. Toinen tärkeä osa-alue on osallisuus määrittelyyn ja se mitä osallisuus tarkoittaa nuorten kohdalla ja etenkin osallisuuden merkitys urheilu- ja kulttuuripalveluissa. Muut avainkäsitteet, jotka esiintyvät tässä opinnäytetyössä ovat monikulttuurisuus, etnisyys ja rasismi. Niistä kerron yleiset määritelmät.

3.1 Yhteisö ja itseohjautuvuusteoria

Yhteisöllisyys on yhä enenevässä määrin suosiota keräävä termi suomalaisessa keskustelussa niin yhteiskunnan kuin työelämän tahoilla, mutta tiedämmekö lopulta mitä yhteisöllisyys oikeastaan tarkoittaa? Yhteisöllisyyden käsitteen määrittelyssä on ongelmansa, eikä käsitteen ehdottomaan määrittelyyn löydy yhtä oikeaa tulkintaa. Pelkästä yhteisöstä puolestaan on olemassa konsensus. Kielitoimiston sanakirjan mukaan yhteisö on elämänmuodon, taloudellisten tai aatteellisten päämäärien perusteella muodostuva kokonaisuus, ihmisryhmä, esimerkiksi perhe, suku, ammattikunta tai urheiluseura. (MOT 2018.) Yhteisöllisyydellä puolestaan tarkoitetaan sitä tunnetta, jonka ihminen saa yhteisöön kuulumisesta. Yhteisö voidaankin määrittää ihmisryhmäksi, jonka jäsenet ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa ja joita yhdistää kollektiivinen tehtävä, päämäärä sekä tarkoitus. (Lampinen – Viitanen – Konu 2013: 71.)

Miksi yhteisö on ihmisen kannalta tärkeä asia? Professorit Edward Deci ja Richard Ryan esittävät itseohjautuvuusteoriassaan, että ihmisellä on kolme psykologista perustarvetta, jotka toimivat hyvinvoinnin perustana. Nämä tarpeet ovat omaehtoisuus, kyvykkyys ja yhteisöllisyys. Ihminen tarvitsee näiden kolmen läsnäoloa kasvaakseen täyteen ihmisyyteensä ja voidakseen hyvin. Omaehtoisuus eli autonomia, tarkoittaa ihmisen kokemusta siitä, että tämä voi itse päättää tekemisistään. Kun toiminta on omaehtoista, tekeminen ei tunnu pakotetulta vaan motivaatio lähtee ihmisen sisältä. Motivaation lähtiessä ihmisestä itsestään, voi ihminen kokea tekemisen nautinnoksi. Autonomian käsite kuvataan usein vastakkainasettelussa yhteisöllisyyden kanssa, mutta itseohjautuvuusteoriassa itsenäisyys ei ole irrallinen tai itsekäs tunne. Se liittyy ihmisen kaikkiin toimiin riippumatta siitä ovatko ne yksilöllisiä tai kollektiivisia. Esimerkiksi kulttuurisesti arvostettuja toimintoja tehdessään, ihmiset kokevat olevansa päteviä, itsenäisiä ja yhteisöllisiä. Kyvykkyys

puolestaan tarkoittaa sitä, että ihminen kokee osaavansa hommansa, esimerkiksi työn tai harrastuksen hyvin ja että hän pystyy itse suoriutumaan annetusta tehtävästä menestyksekkäästi. Kolmas tarve on yhteisöllisyys. Ihminen on sosiaalinen olento ja ihmisen yksi perustarve on olla yhteydessä toisiin ihmisiin ja kokea, että muut ihmiset välittävät hänestä. Kokiessaan välittämisen tunnetta ja ollessaan osa hänelle tärkeää, kannustavaa sekä turvallista yhteisöä ihminen voi hyvin ja on parhaimmillaan tai tuottoisimmillaan esimerkiksi työpaikalla tai harrastuksissa. Ihminen tarvitsee tämän kaltaisia yhteisöjä itseohjautuvuusteorian mukaan koko elämänsä ajan. (Ryan – Deci 2000: 68-78). Tästä näemme, että ihmisen hyvinvointiin liittyy vääjäämättömästi toiset ihmiset ja siksi ihmis-suhteiden ja yhteisöjen laaduilla ja niihin pääsemisellä on tärkeä merkitys.

3.2 Nuoret ja yhteisöllisyys

Minkälaisiin yhteisöihin nuoret useimmiten kuuluvat ja mitä nuoret saavat näistä yhteisöjen tarjoamista suhteista? Nykynuoren arkeen kuuluu vahvasti yhteisöllisten kiinnittymispintojen runsaus sekä vaihtoehtoisuus. On olemassa perinteisiä yhteisöjä esimerkiksi koulun ja asuinalueen raameissa, sekä yhteisöjä, jotka kurottautuvat kotikoneilta globaaleille peli- ja keskustelusivustoille asti. Yhteisöt eivät ole enää pelkästään fyysisiä, sillä yhteisö ja yhteisöllisyyden tunne voi yhtä lailla rakentua virtuaalisesti. Kanssakäymisen muodosta riippumatta, edellyttää yhteisöön kuulumisen aina oman subjektiviteetin suhteuttamista muihin ihmisiin sekä ihmisryhmiin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhteisöissä toimiminen yhteisön muodosta riippumatta toimii samoilla lainalaisuuksilla. Nuorilla yhteisön jäsenyys muodostuu etäältä kuten, koululaisen tai nuoren roolissa. Tai läheltä kuten perheenjäsenenä tai osana kaveriporukan verkkopelirinkiä. (Korkiamäki 2008: 173-174.)

Yhteisöllisyyttä voi tarkastella arjen kautta. Arki määritellään elämisen tilanteina lähiyhteisöissä, jossa tila, aika ja sosiaalisuus esiintyvät samanaikaisesti. Nuorten arki tilana muodostuu asuinalueesta, koulusta, lähiympäristöstä ja virtuaalisesta yhteisöllisyydestä. Aika puolestaan jäsentyy pitkälti lukuvuoteen, lomiin, arkipäiviin, koulu- ja vapaa-aikaan sekä harrastuksiin. (Juotasniemi 2016: 15-17.) Erilaiset yhteisöt tuovat mukanaan erilaisia sosiaalisia elementtejä. Pysyviksi yhteisöiksi luetut yhteisöt eli niin sanotut lähiyhteisöt kuten perhe, sukulaiset ja ystävät tuovat nuorille perusturvallisuuden tunnetta ja samalla ne vahvistavat nuoren itsetuntoa sekä identiteettiä. Väliaikaiset yhteisöt kuten harrastukset, kehittävät nuorten elämänhallintaa sekä tuovat pettymysten ja onnistumisen kokemuksia. (Juotasniemi 2016: 17.) Yhteisöön kuulumista voidaan puolestaan pitää yhteisöllisyyden ja sosiaalisen me-asenteen tunteina. Nämä tunteet syntyvät muun

muassa tekemisestä, vastuun ottamisesta sekä sääntöjen noudattamisesta. Yhteisöllisyys ihmisten välillä on vuorovaikutusta ja yhdessä oloa. Näistä muodostuu yhteenkuuluvuuden tunne. (Juotasniemi 2016: 20.) Nuorten yhteisöt ja vertaissuhteet tuottavat parhaimmillaan nuorille sosiaalisia resursseja kuten emotionaalista ja välineellistä tukea sekä rakentavaa palautetta. (Korkiamäki 2013: 112-115.)

3.3 Osallisuus

Yksinkertaistettuna osallisuudesta voitaneen sanoa, että se tarkoittaa kansalaisten osallisuutta yhteiskuntaan, sen toimintoihin ja järjestelmiin, sekä kansalaisten osallisuutta näiden toimintojen ja järjestelmien suunnitteluun sekä osallisuutta suunnitteluun liittyvään päätöksentekoon. (Gretschel 2002: 81-83.) Lasten ja nuorten osallisuus yhteiskunnan suunnittelussa rakentuu pitkälti samoista periaatteista kuin aikuisten, joskin lapsen ikäkehitys ja siihen liittyvät taidot ja kyvyt huomioon ottaen. Tavoitteena ei ole se, että lapset ja nuoret toimisivat yksin päättäjinä ja toimijoina vaan pikemminkin yhteistyössä aikuisten kanssa. (Gretschel 2002: 83-84.) Kasvuympäristöistä ja osallisuudesta puhuttaessa lasten ja nuorten aito osallistumisen mahdollisuus esimerkiksi nuorisotoiminnassa sekä liikunta- ja kulttuuripalveluissa toteutuu silloin kun lapsella tai nuorella on tilanne, jossa hänen on mahdollista tulla tunnustetuksi omana itsenään sekä arvokkaana osana ympärillä olevaa yhteisöä. Osallisuus ennen kaikkea koskee sitä tapaa, jolla lapset tulevat nähdyiksi ja kohdatuiksi. (THL 2017a.)

Opinnäytetyössäni käsittelen kohderyhmäni nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä vapaa-ajan ympäristön sekä urheiluharrastuksen kontekstissa eli kohtaamisen ja tunnustamisen kautta, vaikuttamisen mahdollisuuksia kuitenkin unohtamatta. Toisin sanoen tarkoituksena on selvittää, onko Yökoripallossa vapaaehtoisesti työskentelevien nuorten helppo tulla mukaan toimintaan ja voivatko he osallistua toimintaan omana itsenään? Pääseekö nuori osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja päätöksentekoon? Toinen näkökulma tässä opinnäytetyössä on yhteisöllisyys. Kuten Ryan ja Decin itseohjautuvuus-teoriassa mainitaan, yhteisöön kuuluminen on yksi ihmisen keskeisistä psykologisista tarpeista. Haluammekin tietää yhdessä Helsingin NMKY:n kanssa, että kokevatko nuoret kuuluvansa Yökoripallo -yhteisöön ja mitä asioita yhteisö tuottaa nuorille? Tarkat tutkimuskysymykset löytyvät tämän työn tutkimuskysymykset osiosta. Seuraavaksi jatkan tässä työssä yleisesti esiintyvien termien ja terminologian avaamista.

3.4 Monikulttuurisuus

Monikulttuurisuus -käsitteestä ja sen määrittelystä on käyty melko paljon debattia, eikä siitäkään tunnu olevan täysin universaalia konsensusta. Monikulttuurisuuden määrittely näyttääkin riippuvan pitkälti siitä missä kontekstissa, maassa ja ajassa käsitettä käytetään. Löyhästi määriteltynä voidaan kuitenkin sanoa, että monikulttuurisuudella tarkoitetaan sitä, että on olemassa yhteiskuntia, joiden sisällä elää rinnakkain useita eri kulttuureja ja että tuo moninaisuus tulee hyväksyä. (Pekkanen 2014:14.)

Toisaalta monikulttuurisuus -käsite pilkotaan usein kolmeen osaan, jolloin käsitteellä on kolme eri merkitystä. Ensimmäisen merkityksen mukaan monikulttuurisuus tarkoittaa luonnehdintaa yhteiskunnasta, jota määrittää etninen tai kulttuurinen heterogeenisuus. Toinen merkitys on tavoiteltava yhteiskunnallinen tilanne, jossa väestössä esiintyvät etniset tai kulttuuriset ryhmät nauttivat yhdenvertaisuutta ja vastavuoroista kunnioitusta. Kolmas merkitys puolestaan tarkoittaa julkisen vallan politiikkaa, jota harjoitetaan väestön etniseen tai kulttuuriseen heterogeenisyyteen liittyvissä kysymyksissä. (Soukola 1999: 2.) Tässä opinnäytetyössä monikulttuurisuus -käsite esiintyy lähinnä kuvatessani monikulttuurista liikuntaa ja Yökoripallo -toimintaa, sillä haastattelemiini nuoret omaavat monikulttuuriset taustat ja itse Yökoripallo -toiminnan pääkohderyhmää ovat maahanmuuttajataustaiset nuoret.

3.5 Etnisyys

Etymologisesti sana etnisyys juontaa juurensa kreikankielen sanasta Ethnos. Sanan merkityksestä vallitsee tutkimuskirjallisuudessa kaksi tulkintaa. Yhden tulkinnan mukaan Ethnos on alun perin tarkoittanut yleistä käsitystä kansasta tai ryhmästä. Toisen tulkinnan mukaan tämä termi on kuvannut ei-kreikkalaista heimoa tai kansaa, eli niin sanotusti valtakulttuurista poikkeavaa ryhmää. (Pyykkönen – Miikka 2007:43.) Etnisellä ryhmällä joka tapauksessa tarkoitetaan ihmisjoukkoa, jolla on kulttuurisia ja kielellisiä erikoispiirteitä. Heillä on ainakin osittain yhteinen alkuperä, tai he kokevat kuuluvansa yhteen. Ryhmäidentiteetit määritellään useimmiten seuraavasti, kansallinen, etninen ja sosiaalinen identiteetti. Etnisyydellä on suuri vaikutus yksilön identiteettiin. Etnisiä identiteettejä ovat esimerkiksi saamelaiset, kun taas kansallisia identiteettejä ovat esimerkiksi suomalaiset tai venäläiset. Sosiaalisena identiteettinä voidaan pitää niitä ryhmiä, joihin yksilö tuntee kuuluvansa esimerkiksi ikänsä, ammattinsa, uskontonsa tai sukupuolensa puo-

lesta. Maahanmuuttajien etninen identiteetti on yksi uuteen maahan sopeutumiseen vaikuttavasti tekijöistä. Etnisellä identiteetillä tarkoitetaan sitä osaa henkilön minäku- vasta, joka kertoo hänen kuuluvan tiettyyn etniseen ryhmään. Erityisen tärkeää etnisen identiteetin kehittyminen on lapsille ja nuorille, sillä he vasta opettelevat mihin etniseen ryhmään he kuuluvat ja mitä sosiaalisia arvoja ja tapoja se tuo mukanaan. (Talib 2005: 44-48.)

3.6 Rasismi

Rasismi on käsitteenä moniulotteinen. Tutkijoilla, valtaväestöllä, rasismia kokeneilla ja mediassa on kaikilla oma käsityksensä rasismista sekä siitä mitä se pitää sisällään ja miten se ilmenee. Antropologi Lévi-Strauss on määritellyt rasismia ideologiana. Lyhyesti seli- tettynä rasistiseen ideologiaan kuuluu erilaisia väittämiä, joiden mukaan ihmisillä on eri- laisia geneettisiä perimiä, jotka määrittävät ihmisen fysiologisia ja sosiaalisia ominai- suuksia. Ajatteluun kuuluu myös se, että näiden geneettisten erojen perusteella ihmis- ryhmät voidaan erotella ja jakaa eriarvoisiin asemiin. Korkeammassa asemassa olevilla ihmisryhmillä on rasistisen ajattelun mukaan oikeus käyttää hyväksi ja sortaa ”alempiar- voisia” ihmisryhmiä. Rasismi voi ideologian lisäksi ilmetä toimintana tai olosuhteina. Toi- mintana se on päämäärätietoista henkilön tai ryhmän ihmisoikeuksien kieltämistä kuvi- teltujen tai olemassa olevien etnisten ominaisuuksien tähden. Olosuhteissa se ilmenee käytäntöinä, toimintoina ja yhteiskunnan rakenteina, jotka tuottavat tai pitävät yllä epä- tasa-arvoisuutta tai rasistisia mielikuvia. Rasistinen ideologia ja toiminta eivät kuitenkaan välttämättä ilmene yhdessä. Kaikki alistaminen ja syrjintä eivät siis aina perustu rasisti- seen ideologiaan. Yksinkertaisesti määriteltynä rasismi on ihmisen tai ihmisryhmän ar- vottomista esimerkiksi ihonvärin, kansalaisuuden, etnisen alkuperän, kulttuurin, äidinkie- len tai uskonnon perusteella alempiarvoiseksi kuin muut ihmiset tai ihmisryhmät. Rasismi voi ilmetä monin tavoin kuten sanoin, ilmein, elein, poissulkemisena ja rikoksina. (Shakir – Tapanainen 2005: 13-14.)

Helsingin NMKY:n Yökoripallo -toiminta jakaa luonnollisesti yhdistyksen arvot yhdenver- taisuudesta sekä erilaisuuden hyväksymisestä. Yökoripallo on nimenomaan suunnattu maahanmuuttajille ja turvapaikanhakijoille. Sen yhtenä päätarkoituksena on edistää näi- den ihmisten osallisuutta sekä maahanmuuttajien ja kantaväestön välistä dialogia. Mo- nikulttuurinen toiminta ja näkyvät kannanotot, kuten Punainen kortti rasismille -hank- keessa toimiminen viestittävät Yökoripallon ja Helsingin NMKY:n arvoista ja ajatuksesta yhdenvertaisesta ympäristöstä.

4 Yksilöstä liikuntakasvatukseen ja monikulttuuriseen liikuntaan

Harrastusmahdollisuuksien tarjoamisen lisäksi Helsingin NMKY:n Yökoripallo -toiminnassa myös kasvatetaan nuoria heidän matkalla kohti aikuisuutta. Siksi käsittelen tässä osiossa yhteisöiden kasvatuksellisia elementtejä ja suomalaista seuraliikuntaa ja sen sisällä tapahtuvaa kasvatusta. Kolmas aihe tässä kappaleessa on monikulttuurinen liikunta. Aihe on opinnäytetyöni kannalta relevantti, sillä valtaosa Yökoripallon omasta kohderyhmästä, niin vapaaehtoistyöntekijöistä kuin tavallisista osallistujista omaa monikulttuurisen taustan.

4.1 Yhteisö kasvattajana

Yhteisöä ja sen kasvatuksellisia аспектеjä tarkasteltaessa on hyvä ymmärtää, että yksilökehitys on osa vuorovaikutuksellista kehitystapahtumaa. (Kaipio 1999: 17.) Kasvatuksen kannalta tämä persoonallisuuden kehityksen ja vuorovaikutuksen välinen suhde on myös tärkeä tiedostaa. Kaipio lainaakin kirjassaan filosofian tohtori Lauri Rauhalan ajatusta siitä, että yksilön psyykinen järjestelmä rakentuu merkityksistä, joita yksilö on kokenut ollessaan vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. (Kaipio 1999: 188.) Kasvatus puolestaan on enemmän tai vähemmän tietoisista vaikuttamista yksilöiden ja yhteisöjen kehitykseen vuorovaikutuksen keinoin. Vuorovaikutuksen muoto, järjestäminen ja organisointi luovat perustan tilanteille, joiden seurauksena yksilö kehittyy. (Kaipio 1999: 17.)

Yhteisöä voidaan myös tarkastella esimerkiksi välineellisesti, jolloin yhteisö on väline, jota käytetään perustehtävän toteuttamiseen. Yhteisöä voidaan käyttää välineenä kasvatusyhteisössä, jolloin kasvatustavoitteiden toteutumista tavoitellaan hyödyntämällä yhteisön ominaisuuksia ja yhteisöllisyyden vaikutuksia. Esimerkiksi toimiessa lasten kanssa yhteisöllisyyden välineellisyys voi toteutua ottamalla lapset mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. On havaittu, että lasten osallistuminen suunnitteluun auttaa käytännön tilanteiden läpiviemisessä. Osallistumalla lapset pystyvät itse hahmottamaan tulevaisuutta sekä omaa rooliaan, jolloin he sitoutuvat vahvemmin tulevaan toimintaan. Tieto tulevaisuudesta lisää omalta osaltaan lasten turvallisuudentunnetta. Yhteisökasvatuksena ideana ei ole ohjaajalähtöinen opettaminen tai kasvatus, vaan yhteisökasvatuksessa valtaa ja vastuuta siirretään kasvatettaville heidän ikänsä sekä kehitystasonsa huomioon ottaen. Ohjausta ei kuitenkaan siirretä kokonaan ohjattaville, sillä oleellista on se, että kasvattajat luovat auktoriteetit, tavoitteet ja turvallisuudentunteen eli

puitteet toiminnalle. Tällaisen ohjauksen avulla yksilöt saadaan toimimaan rakentavassa, kaikkia yhteisön jäseniä auttavassa yhteistyössä. (Mannisenmäki – Niina 2012:12-14.) Yksinkertaistettuna yksilö- ja yhteisökasvatuksesta voidaan todeta, että ihminen oppii pitkälti asioita ollessaan vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Ihmisen oppiminen ei tapahdu irrallaan muista ja siksi yhteisöt näyttävät luovan hyvän mahdollisuuden oppimiselle.

4.2 Suomalainen urheiluseuratypologia ja liikuntakasvatus

Suomen urheiluseurojen kenttään kuuluu tuhansia eri seuroja, jotka operoivat eri tavoittein. Ääripäät seuratypologiassa liikkuvat urheilullisuorituksellisten ja sosiokulttuuristen seurojen väliltä. Ensin mainittuun kategoriaan kuuluva seura on tavalla tai toisella mukana kilpaurheilussa, kun taas jälkimmäistä ohjaa liikunnan harrastamisen mahdollisuuden tarjoaminen sosiaalisessa ympäristössä. Väliin mahtuu myös elämyksellisillä ja kasvatuksellisilla orientaatioilla operoivia seuroja, joiden tarkoitus on nimiensä mukaisesti tuottaa elämyksiä tai kasvattaa. Kasvatuksellissosiaalisessa seurassa liikunta toimii välineenä muiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Esimerkkinä tästä mainittakoon Ice Hearts ry:n -toiminnot, jossa joukkueurheilun avulla kohdataan ja kasvatetaan syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. (Kokko – Sami 2013: 131 – 133.) Toisena esimerkkinä voitaneen pitää Helsingin NMKY:n Yökoripallo -toimintaa, jonka pääkohderyhmänä toimii maahanmuuttajataustaiset nuoret sekä turvapaikanhakijat. Toiminnan tarkoitus on edistää maahanmuuttajien yhteisöllisyyttä ja osallisuutta ja sitä kautta integraatiota, sekä tarjota mahdollisuus maahanmuuttajien ja kantaväestön väliseen kohtaamiseen.

Kasvatus puolestaan on yleisesti luokiteltu kolmeen kategoriaan, jotka ovat virallinen kasvatus, ei-virallinen kasvatus ja epävirallinen kasvatus. Virallista kasvatusta tekee yhteiskunnan kasvatusinstituutiot, kuten koulu tai päivähoito. Ei-virallinen kasvatustoiminta puolestaan viittaa sellaiseen toimintaan, joka ei ole valtion instituution tekemää, mutta jossa kasvatukseen kiinnitetään tarkoituksella huomiota, kuten aatteellisten yhdistysten toiminnassa. Epävirallinen kasvatus tapahtuu ei-virallisten kasvatusympäristöjen päivittäistilanteissa ilman tavoitteellista kasvatusotetta. Urheiluseurat kuuluvat ei-virallisen kasvatuksen piiriin. (Kokko – Sami 2013: 135.) Myös Helsingin NMKY:n Yökoripallo -toiminta on ei-virallista kasvatusta, sillä kasvatus on suunnitelmallista ja sitä toteuttaa kasvatusalan ammattilaiset.

Kasvatusta mietittäessä yksi esiin nouseva teema on yksilön hyvinvointi. Hyvinvointia tukevia asioita on monia, mutta yksi keskeinen hyvinvoinnin perusta on yksilön omaksumat sosioemotionaaliset taidot. Nämä taidot ovat tunne-elämää ja ihmissuhteita tukevia taitoja. Ne ovat tarpeellisia toimivan tunne-elämän ja harmonisten ihmissuhteiden ja sosiaalisten tavoitteiden onnistumisen sekä toimivan vuorovaikutuksen kannalta. Ihminen omaksuu näitä taitoja itsenäisesti sekä kasvatuksen kautta. (Kokkonen – Marja, Klemola – Ulla 2013: 205.) Lasten ja nuorten kohdalla liikuntakasvatusta pidetään yhtenä tunne- ja ihmissuhdetaitojen opettamisen välineenä, sekä tunne- ja ihmissuhdetaitoja liikuntakasvatuksen tavoitteina. Mutta miksi juuri liikunta sopii näiden taitojen opettamiseen niin hyvin? Ryhmäliikunnan aikana vallitseva vuorovaikutteisuus, tunne ja motivaatiotila sekä pelitilanteet luovat oivallisen ympäristön näiden sosioemotionaalisten taitojen kehittymiselle. Liikuntaan liittyvät fyysiset suoritukset, pelien säännöt ja tunteita herättävät kilpailutilanteet tuovat mukanaan konkreettisia moraalisia ongelmia, joiden ratkominen tukee osallistujien moraalisten ja sosiaalisten taitojen kehitystä. (Kokkonen – Marja, Klemola – Ulla 2013: 216-217.)

Tunne- ja ihmissuhdetaidot ovat siis opetettavissa ja niitä pystyy oppimaan vielä aikuisenakin. Tämä opetus ei siis rajoitu pelkästään peruskouluissa tai toiseen asteen kouluissa annettavaan liikuntakasvatukseen. Parhaimmillaan myös liikunta- ja urheiluharrastuksen avulla on mahdollista kasvattaa ja opettaa tunne- ja ihmissuhdetaitoja. Kun puhutaan lasten ja nuorten tunne- ja ihmissuhdetaidoista olemme kasvatuksen perusasioiden äärellä. Näillä taidoilla on keskeinen merkitys lapsen kehitykselle, ihmissuhteille ja hyvinvoinnille. Liikuntakasvatus ei keskity pelkästään lasten ja nuorten fyysiseen kehitykseen vaan yhtä lailla tai jopa enemmän siinä panostetaan psyykkisten ja sosiaalisten taitojen kehittämiseen. Suunnitelmallisesti ja oikein hyödynnettynä ammattilaisten toteuttama liikuntakasvatus on tärkeää ja arvokasta työtä. (Kokkonen – Marja, Klemola – Ulla 2013: 224-225.)

4.3 Monikulttuurinen liikunta, haasteet ja mahdollisuudet

Monikulttuurisuus -termi on viime vuosina ollut laajasti esillä niin kasvatuksellisessa kuin poliittisessä keskustelussa. Monikulttuurisuus ei kuitenkaan ole Suomessa uusi ilmiö, sillä maassamme on aina elänyt rinnakkain kulttuuriltaan, kieleltään ja etnisyydeltään erilaisia ryhmiä. Merkittävästi monikulttuurisuus alkoi lisääntymään 1990-luvulla yleistyneen maahanmuuton myötä. Erilaisten kulttuurien sopeutuminen toisiinsa vie aikaa ja se onkin tuonut mukanaan tällaisen prosessin varjopuolia. Ennakkoluuloja, stereotyyppioita ja

rasismia. Tästä syystä monikulttuurisuuskasvatus on noussut tärkeäksi kysymykseksi myös liikuntakasvatuksessa. Monikulttuurisuuskasvatuksella tarkoitetaan kasvuprosessia, jonka tavoitteena on edistää yksilöiden samanarvoisuutta. Monikulttuurisuuden lisäksi puhutaan myös interkulttuurisuudesta. Interkulttuurisuus käytännössä tarkoittaa eri kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kompetenssi interkulttuurisudessa edellyttää herkkyyttä, taitoja ja halua toimia erilaisissa kulttuurien kohtaamisen tilanteissa. (Siljamäki – Mariana 2013: 412).

Monikulttuurisen liikunnan järjestäminen vaatii sen järjestäjältä erityistä osaamista ja herkkyyttä jo asiakaskohtaamisen tasolla. Muita monikulttuurisen liikunnan toteuttamisen kannalta keskeisiä asioita ovat rahoitus, resurssit, viestintä ja sitouttaminen. Esimerkiksi seuran rahat ja henkilötyöresurssit eivät välttämättä aina riitä tavallisen toiminnan pyörittämiseen, jolloin monikulttuurisen liikunnan erityistarpeita on hankala huomioida. (Maijala – Fagerlund 2012: 35.) Toisinaan asiakkaiden tavoittaminen on vaikeaa. Monen liikuntaa järjestävän tahon mukaan ilmoitukset, tiedotteet, kirjeet ja sähköpostit toimivat huonosti maahanmuuttajien tavoittamisen välineinä. (Maijala – Fagerlund 2012: 38.) Osallistujien sitouttaminen pitkäjänteiseen ja säännölliseen toimintaan ei sekään ole aina helppoa. Joidenkin projektien yhteydessä on koettu, että moni lopettaa liikkumisen projektin jälkeen. (Maijala -Fagerlund 2012:39.)

Yökoripallo -konsepti on sen konkreettisen liikkuvuuden ansiosta edelläkävijä kohderyhmän tavoittamisen saralla. Monikulttuurisille alueille meneminen ja toiminnan tuominen lähiöihin madaltanee omalta osaltaan osallistumiskynnystä. Tiedotus tapahtuu sosiaalisen median ja yhteistyökumppaneiden avulla. Kesäisin toiminnassa pyörivät vapaaehtoistyöntekijänuoret ja kesätyöntekijät esimerkiksi lisäävät Yökoris -postauksia Snapchattiin ja Instagramiin Yökoripallon tapahtumista sekä lähipäivien ohjelmasta. Tämä somettaminen ja Yökoripallon oma Yökoris-Appi tavoittaa nuoria melko hyvin. Liikuntaan mahdollisesti osallistuvan maahanmuuttajan näkökulmasta yleisimpiä esteitä liikunnan harrastamiselle puolestaan ovat kielimuurit, tyttöjen ja naisten liikunnan järjestäminen, maahanmuuttajien vähäinen osallisuus liikuntakentillä sekä koettu rasismi ja syrjintä. (Maijala – Fagerlund 2012: 35-36.) Yökoripallon syrjimätön ja ”tule sellaisena kuin olet” periaatteet puolestaan taistelevat rasismien ja syrjinnän kokemuksia vastaan ja pyrkii myös siten helpottamaan toimintaan osallistumista.

Maijala ja Fagerlund esittävät Monikulttuurisen liikunnan hyviä käytäntöjä Suomessa ja Norjassa -oppaassa professori Fred Coalterin ajatuksen liikunnan sosiaalisesta prosessista ja sen vaikutuksista. Prosessi etenee vaiheittain seuraavasti. Sosiaalisen prosessin käynnistää osallistumisen mahdollisuus, tarvitaan taho, joka tarjoaa mahdollisuuden liikuntaan. Sen jälkeen tapahtuu itse osallistuminen. Osallistumisen myötä yksilön harrastamiseen liittyvät liikunta- ja tietotaidot lisääntyvät, joka lisää hyvän olon tunnetta. Lisääntyneet tiedot ja taidot sekä hyvän olon tunne puolestaan rikastuttavat yksilön henkilökohtaisia ja sosiaalisia taitoja, joka parhaimmillaan parantaa koettua hyvinvointia ja nostaa tämän kykeneväisyyden tunnetta ja mahdollisesti myös itsetuntoa. Lisääntynyt hyvinvointi ja kehittynyt itsetunto voivatkin johtaa siihen, että yksilö hakeutuu helpommin sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Tämä puolestaan kehittää yksilön sosiaalisia taitoja ja vahvistaa yhteisön yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Maijala – Fagerlund 2012: 17-19.) Mallista näkee kuinka konkreettisia asioita liikuntaan ja urheiluun osallistuminen voi tuoda yksilölle. Kynnys Yökoripallon toimintoihin osallistumisesta onkin pyritty tekemään mahdollisimman matalaksi suvaitsevaisuuden, mukaan ottamisen ja jalkautumisen avulla.

5 Nuorten vapaa-aika

5.1 Nuoria liikkeellä!

Nuorten vapaa-ajasta on Suomessa tehty tutkimussarjaa vuodesta 2009 lähtien. Joka kolmas vuosi ilmestyvässä julkaisuissa tutkimuskohteina ovat muun muassa nuorten ystävyysuhteet, järjestöissä toimiminen ja vapaa-ajan harrastukset. Vuoden 2013 Nuoria liikkeellä! -tutkimukseen, jonka pääteema toimi nuorten liikunnan harrastaminen sen eri muodoissa, haastateltiin 1205 nuorta aiheesta. Tutkimuksen perusjoukkona toimi 7 – 29-vuotiaat Suomessa asuvat lapset sekä nuoret. Tieto kerättiin puhelimitse kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmin. (Myllyniemi - Berg 2013: 9.)

Kaikista vastaajista 86 prosenttia kertoi harrastavansa jotain liikuntaa. Kymmenen suosituinta liikuntamuotoa ovat lenkkeily, kuntosali, pyöräily, kävely, salibandy, jalkapallo, juoksu, uinti ja hiihto sekä ratsastus. Omatoiminen liikunta muodostaa valtaosan kaikista nuorten liikunnasta, noin kolme neljästä liikkuu viikoittain omatoimisesti. Toiseksi yleisintä oli liikkuminen kaverin kanssa. Viikoittain kaverin kanssa liikkui hieman yli puolet vastaajista. Vastaajista kolmannes liikkui vähintään viikoittain urheilu- tai liikuntaseurassa. Liikuntaharrastuksen syitä olivat halu pysyä terveenä, halu olla hyvässä kunnossa

sekä liikunnan tuottama ilo. Muita motiiveja olivat itsensä kehittäminen ja onnistumisen elämykset sekä sosiaaliset aspektit - mahdollisuus viettää aikaa ystävien kanssa.

Yleisimmät syyt liikunnan harrastamattomuuteen olivat ajanpuute, ettei pidä liikunnasta, sopivan liikuntatoiminnan tai liikuntapaikan puuttuminen sekä liikunnan kalleus. (Myllyniemi - Berg 2013: 143-144.)

Seuraliikunnasta puhuttaessa rakenteellisista esteistä on hyvä huomioida liikuntaharrastuksen hinta. Se on kolmanneksi yleisin syy liikunnan harrastamattomuudelle. Tutkimuksessa käy kuitenkin ilmi, että se ei ole urheilun lopettamisen kärkisyiden joukossa. Tulotaso joka tapauksessa määrittää vahvasti nuorten suhdetta seuraliikuntaan. Hyvätuloisten osallistuminen seuraliikuntaan on yleisempää kuin matalatuloisten. Toisaalta matalatuloisissa harrastuksen aloittamisen halu on korkeampi, mitä hyvätuloisten ryhmässä. Tutkimus tulkitseekin tilastoista saadun tiedon niin, että harrastusten kalleus nostaa ennen kaikkea kynnystä aloittaa ja päästä kokeilemaan eri lajeja. Tämän takia varsinkin huonommin toimeentulevien ryhmässä näyttää olevan liikkumisen kannalta paljon toteuttamatonta potentiaalia. (Myllyniemi - Berg 2013: 81-82.)

Yökoripallon maksuttomuus toimii etuna tavoiteltaessa maahanmuuttajien, turvapaikanhakijoiden ja matalatuloisten perheiden lapsia ja nuoria mukaan liikkumaan. Varsinkin jos miettii turvapaikanhakijoita, joiden osallisuus yhteiskunnasta ja työelämästä on alkuun hyvin ohutta, voi seuraliikunnassa harrastaminen muodostua liki mahdottomaksi. Integroitumisen ja hyvinvoinnin kannalta olisi kuitenkin tärkeää päästä mukaan yhteiskunnan toimintoihin. Terveys ja hyvä fyysinen kunto lienevät myös universaalisti tavoiteltuja ja tärkeitä asioita. Siksi liikunnan mahdollistaminen kaikille on tärkeää.

6 Tutkimuksen toteutus

6.1 Tutkimuskysymykset

1. Miten nuoret tulevat kohdatuksi Yökoripallo -toiminnassa ja pääsevätkö nuoret vaikuttamaan toiminnan sisältöön, nauttivatko nuoret osallisuutta?
2. Miten mahdollisesti koettu yhteisöllisyys ilmenee nuoren näkökulmasta katsottuna ja kokeeko nuori olevansa osa yhteisöä? Mitä nuori tekisi ilman Yökoripallo -toimintaa?
3. Minkä takia nuoret haluavat työskennellä toiminnassa vapaaehtoisesti sekä mitä nuoret ovat oppineet itsestään toiminnan aikana?

6.2 Osallistujat

Haastatteluun otti osaa viisi 16–18-vuotiasta maahanmuuttajataustaista nuorta, jotka osallistuvat viikoittain Yökoripallo -tapahtumiin. Tarpeen tullen nuoret työskentelevät vapaaehtoisesti vertaisohjaajina Helsingin NMKY:n Yökoripallo -toiminnan tapahtumissa. Kaikki nuoret tulivat monikulttuurisista taustoista. Nuorista kolme puhui äidinkielenään suomea ja kaksi englantia, tästä syystä osa lainauksista on englanniksi. Olen kuitenkin suomentanut englanninkieliset lainaukset sulkuihin lainauksen alle.

6.3 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössäni käytän tiedonkeruumenetelmänä teemahaastattelua, joka on kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen menetelmä. Sen jälkeen tarkastelen keräämääni tietoa suhteessa tutkimuskysymyksiin sekä teoriapohjaan. Laadullisessa tutkimussuunnauksessa pyritään ymmärtämään tutkittavan kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä. Laadullisen tutkimuksen parina voidaan pitää määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusta. Kvantitatiivinen tutkimus puolestaan on luonteeltaan tutkittavan kohteen kuvaamista tilastojen ja numeroiden avulla. (Laadullinen tutkimus 2015.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa käytetään erilaisia aineistonkeruu- ja analyysimenetelmiä yksilön tai yksilöiden elämän ja elämässä esiintyvien ilmiöiden tutkimiseksi. Millään tutkimuksella ei voida ymmärtää tutkittavaa ilmiötä kokonaisuudessaan, mutta sillä voidaan lisätä uutta tietoa tai ymmärrystä aiheesta. (Saaranen-Kauppinen – Anita, Puusniekka – Anna 2006a.)

Työni tavoite on selvittää Yökoripallo -toiminnan tapahtumissa vapaaehtoisesti työskentelevien nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä toiminnan sisällä, sekä sitä miksi nuoret haluavat osallistua työskentelyyn toiminnassa. Tutkimusongelman ja luonteen perusteella valitsin yhdessä Helsingin NMKY:n kanssa opinnäytetyöni tiedonkeruumenetelmäksi laadullisen tutkimussuuntauksen, jonka avulla toteutin haastattelut puolistrukturoiduin teemahaastatteluin.

6.4 Haastattelujen toteuttaminen

Haastattelin viittä 16–18-vuotiasta nuorta, jotka ovat olleet Yökoripallo -toiminnassa mukana vähintään vuoden ajan. Suoritin haastattelut kahdessa osassa menemällä paikan päälle Yökoripallon ulkoilmatapahtumiin. Tarkoituksena oli tehdä haastattelutilanteesta nuorille mahdollisimman helppo ja vaivaton, sillä olihan haastatteluun osallistuminen vapaaehtoista. Näin myös parhaaksi haastatella nuoret heille tutussa ja turvallisessa ympäristössä. Ajattelin sen sujuvoittavan haastatteluja sekä samalla turvaavan tiedonkeruun onnistumisen. Haastattelin nuoret yksitellen. Haastattelun alussa kävimme yhdessä läpi haastattelun suostumuslomakkeen. Lomakkeessa kerrottiin, kuka heitä haastattelee ja mikä on haastattelun tarkoitus sekä tavoite, miten haastateltavien vastaukset näkyvät valmiissa työssä, kuka niitä voi tämän prosessin aikana lukea tai kuunnella, koska haastattelu nauhoitettiin, sekä miten haastattelut näkyvät valmiissa työssä. Lopuksi muistutin nuoria siitä, että haastatteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja että kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse vastata, jos ei halua. Ja että haastattelun voi keskeyttää milloin vain, jos nuoresta siltä tuntuu. Yhtään haastattelua ei kuitenkaan keskeytetty ja nuoret vastasivat kaikkiin heille esitettyihin kysymyksiin.

Haastatteluja varten menin paikan päälle Yökoripallon ulkoilmatapahtumiin. Itse haastattelutilanteessa asemoin haastattelun hieman syrjemmälle pelikentältä, mutta kuitenkin niin, että nuorilla oli haastattelujen aikana jatkuva näköyhteys tuttuihin työntekijöihin ja ikätovereihinsa. Mielestäni näytti siltä, että tämän järjestelyn ansiosta nuoret reflektoivat tuntemuksiaan tarkasti ja vapautuivat samalla melko puheliaiksi haastateltaviksi. Usein kun kysyin kysymyksen, nuoret katsoivat kentälle ja miettivät vastausta, jonka jälkeen he kääntyivät minua kohti kertomaan vastauksen. Mielestäni paikan päälle tapahtumaan meneminen ja haastattelutilanteen fyysinen järjestäminen tällä tavoin oli onnistunut ratkaisu.

Laadin kysymykset yhdessä Helsingin NMKY:n kanssa. Kysymyspatteristo jaettiin ikään kuin kolmeen osaan tutkimuskysymysten mukaisesti, joilla pyrittiin keräämään haluttua tietoa jokaisesta teemasta mahdollisimman tarkasti. Haastatteluista kuitenkin muodostui kahden haastateltavan kanssa enemmänkin spontaani keskustelutilanne, jossa käytin kysymyksiä lähinnä haastattelun raamittajana. Joka tapauksessa kaikki haastattelut etenivät ennalta laadittujen kysymysten mukaan samassa järjestyksessä. Poikkeuksena ne tilanteet, jossa nuori saattoi vastata tulevaan kysymykseen jo aiemmassa puheenvuorossaan. Tällöin kertosin kysymyksen ja totesin, että käsittelimmekin aihetta jo, ja jos nuorella ei ollut mitään lisättävää aiheeseen siirryimme seuraavaan kysymykseen. Haastattelu oli luonteeltaan puolistrukturoitu haastattelu. Likimain samat kysymykset ennalta valituista teemoista ja samassa järjestyksessä kysyttäessä ovat puolistrukturoidun haastattelun tunnusmerkkejä. Formaaliudessaan puolistrukturoitu haastattelu sijoittuu täysin strukturoidun lomakehaastattelun ja vapaamman teemahaastattelun välille. Puolistrukturoitua haastattelua voidaan myös kutsua teemahaastatteluksi, jos samoja kysymyksiä tarkoista teemoista ei tarkoituksella käytetä kaikkien haastateltavien kanssa, mutta näin ei kuitenkaan ollut tässä työssä. (Saaranen-Kauppinen – Anita, Puusniikka – Anna 2006b.)

Kysymyspatteriston ensimmäisessä osassa käytiin läpi Yökoripallo -toimintaa yleisesti ja sitä miten nuori kohdataan toiminnan puitteissa sekä mitkä ovat nuoren mahdollisuudet vaikuttaa toimintaan. Eli miltä Yökoripallossa aloittaminen tuntui ja miten nuori kohdataan Yökoripallo -toiminnassa omana itsenään nykyään, miten nuori pääsee vaikuttamaan toiminnan sisältöön ja yleisiä asioita toiminnan turvallisuudesta. Toisessa osassa puhuimme siitä mitä Yökoripallo -yhteisö merkitsee nuorelle. Onko nuori saanut kaveriteita yhteisöstä, kokevatko nuoret olevansa osa yhteisöä ja mitä nuori tekisi tällä hetkellä, jos Yökoripallo -toimintaa ei olisi. Kolmas ja viimeinen osa käsitteli sitä miksi nuoret haluavat työskennellä toiminnassa vapaaehtoisesti ja mitä uutta nuoret ovat oppineet itseltään toiminnan aikana.

6.5 Aineiston analyysi

Analysoin haastattelut käyttämällä analyysitapana teemoittelua. Teemoittelu on yksi kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen aineiston analyysitavoista. Teemoittelussa korostetaan sitä, mitä valitusta teemasta on sanottu. Käytännössä teemoittelulla pilkotaan aineistoa eri aiheiden mukaan. (Tuomi – Sarajärvi 2018: 117-118.) Valitsin teemoittelun analyysimenetelmäksi koska tämä opinnäytetyö tutkimusongelmineen pyöri erilaisten teemojen ympärillä, jolla pyritään ymmärtämään isoa kokonaisuutta. Teemoittelu onkin luonteva tapa analysoida teemahaastattelu tyyppistä aineistoa (Saaranen-Kauppinen – Anita, Puusniekka – Anna 2006c).

Analysoinnin aluksi litteroin kaikki nauhoitetut haastattelut Word -dokumentteihin. Sitten merkitsin eri värisillä fonteilla kysymykset, omat puheenvuoroni ja nuorten puheenvuorot tekstin tulkinnan helpottamiseksi. Tämän jälkeen kävin aineistoa systemaattisesti läpi ja etsin tutkimuskysymysten mukaisissa teemoissa vastauksista yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia. Sen jälkeen keräsin eniten yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia saaneet vastaukset omaan dokumenttiinsa ja vertasin vastauksia tutkimuskysymyksiin, jonka jälkeen valitsin tutkimuskysymysten kannalta yleisimmät ja olennaisimmat vastaukset, joista tein johtopäätökset. Puolistrukturoitu haastattelu sai haastateltavat vastaamaan selkeästi haluttuihin teemoihin, jolloin vastausten koostaminen ja yhteenvedon tekeminen oli mielestäni selkeää.

Kuten tutkimustoiminnassa yleisesti pyritään virheettömyyteen, myös opinnäytetöissä ja niihin liittyvissä tutkielmissa pyritään välttämään mahdollisia virheitä. Laadullisen tutkimuksen tai tutkielman suhdetta luotettavuuteen voidaan käsitellä validiteetin ja reliabiliteetin kautta. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa tutkitaan niitä asioita mitä siinä on alun alkaen luvattu. Reliabiliteetille puolestaan viitataan tutkimuksen toistettavuuteen eli tässä tapauksessa esiintyvyyteen. Reliabiliteettia on toisaalta kritisoitu laadullisen tutkimuksen yhteydessä, sillä se sopii enemmänkin kvantitatiivisen aineiston analyysiin, jossa haetaan määrällisen enemmistön kautta tutkimustulosta. Jotkut laadullisen tutkimuksen oppaat kehottavat näistä käsitteistä luopumista, mutta toisaalta myös sanotaan, että sanat eivät ole tärkeintä vaan se mikä sisältö niiden alla piilee. (Tuomi – Sarajärvi 2018: 180-184.)

Yökoripallon tapahtumissa työskentelee aktiivisesti hieman yli kaksikymmentä vapaaehtoista nuorta, jolloin viisi haastateltavaa antaa mielestäni melko hyvän otannan tällaiselle tutkielmalle. Viisi haastattelua reilusta kahdestakymmenestä ei kuitenkaan takaa aukottomasti sitä, että tässä opinnäytetyössä esitetyt yleisimmät kokemukset ja tiedot toiminnasta ja niistä tehdyt johtopäätökset osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä olisivat tarkalleen juuri se mitä kaikki toiminnassa työskentelevät nuoret kokevat. Kvantitatiivisella tutkimuksella olisin saanut tarkemman kuva tilanteesta, mutta koska halusimme tuoda nuorten ääntä aidosti esille, päädyimme kvalitatiiviseen tutkimukseen. Validiteetti näkyy tässä opinnäytetyössä siinä, miten tutkimuskysymysten mukaisesti haastateltaviksi valikoitui juuri ne Yökoripallo -toiminnassa käyvät nuoret, jotka ovat vapaaehtoisesti työskennelleet toiminnassa ympäri vuoden eivätkä esimerkiksi pelkissä kesätoissa. Sitä kautta kysymykset teemoineen sopivat erittäin hyvin juuri näille nuorille, koska he olivat kohderyhmää, jolta haluttiin vastuksia.

7 Haastattelun tulokset

7.1 Osallisuus

Miten nuoret tulevat kohdatuksi Yökoripallo -toiminnassa ja pääsevätkö nuoret vaikuttamaan toiminnan sisältöön, nauttivatko nuoret osallisuutta?

Tässä haastattelun ensimmäisessä osassa kävin kysymyksiä läpi yleisiä asioita nuorten suhteesta liikuntaan ja harrastamiseen. Sekä sitä miten nuoret tulevat kohdatuiksi Yökoripallo -toiminnassa ja mitkä ovat nuoren mahdollisuudet vaikuttaa toiminnan sisältöön. Ja onko toimintaan osallistuminen nuorten mielestä turvallista.

Kaikilla nuorilla oli harrastustaustaa seuraliikunnasta takanaan ennen Yökoripallo -toimintaan liittymistä. Kolme nuorista oli harrastanut jalkapalloa, ennen siirtymistään koripallon pariin. Siirtymä oli tapahtunut joko aiemmin lapsuudessa tai viimeistään Yökoripallo -toiminnassa. Kaksi nuorista oli harrastanut koripalloa seurassa ennen Yökoripalloa. Toinen nuorista oli kuitenkin lopettanut koripallon harrastamisen ajan ja rahan puutteen takia, mutta nyttemmin palannut lajin pariin Yökoripallon myötä. Nuoret kuvasivat koripalloa mieluisimmaksi urheilulajikseen.

Kaikki viisi nuorta kertoivat voivansa osallistua toimintaan omana itsenään. Kaksi vastaajista kertoi, että mukaan tuleminen jännitti aluksi. Kaksi muuta vastaajaa puolestaan kertoi, että toimintaan liittyminen oli helppoa. He tosin mainitsivat, että heillä oli sukulaisia samaan aikaan toiminnassa, joka heidän kertomansa mukaan helpotti liittymistä. Viides nuori puolestaan kertoi, että hän pystyi varsin helposti liittymään Yökoripallo -toimintaan heikoista koripallotaidoista ja tuttujen puutteesta huolimatta. Ajan myöden kun toiminta ja ympäristö kävi tutuksi, kaikki nuoret kertoivat, että silloin he pystyivät olemaan täysin omia itsejään toiminnan aikana.

”Joo siis, mä en ollu aluks mikään hyvä. Ja ne otti mut (vastaan) ja oli sillain, et sä pystyt tähän ja oli tosi kannustavii ihmisii täällä. Että sä voit tulla, vaikka sä oot ekakertalainen.”

“Yeah definitely, it’s like every day I’m here as myself and everybody knows exactly who I am.”

“(Joo todellakin, olen täällä joka päivä omana itsenäni ja kaikki tietävät tarkalleen kuka minä olen)”

Kaikki nuoret kertoivat voivansa vaikuttaa Yökoripallo -toiminnan sisältöihin. Suurin haajonta tapahtui kuitenkin siinä, että mihin. Kaksi nuorista kertoi, että nuori voi vaikuttaa siihen missä tapahtumia järjestetään, mutta ei oikeastaan muuhun. Loput kolme kertoivat, että kehitysideoita ja ehdotuksia toiminnan sisällöstä, esimerkiksi siitä mitä vuorossa tänään tehdään, voi antaa varsinaisille työntekijöille tai suoraan vuoron pomolle. Nuoret eivät kuitenkaan osanneet nimetä montaakaan esimerkkiä toteutuneista ideoista. Kaksi nuorista kuitenkin kertoi vaikuttamisesta esimerkin, joista toinen kuului seuraavasti.

“Yeah definitely, just go there and explain it (idea) to one of the work managers of the shift, or to the boss and say what do you have in mind and it should work out. Because like in here Puksu, (Pukinmäki) they really didn’t have Yökoris, but then I came up the idea with my brother to bring Yökoris out here in Puksu. And now I think it’s one of the popular places we have events.”

“(Joo todellakin, mene vain ja kerro ideasi ohjaajalle tai vuoron pomolle ja asian pitäisi järjestyä. Koska kuten täällä Puksussa (Pukinmäki) ei ollut Yökorista, mutta sitten keksin idean veljeni kanssa tuoda Yökoriksen tänne Puksuun ja nyt minusta tuntuu siltä, että tämä on yksi suosituimmista paikoista missä meillä on tapahtumia)”

Keskustelu toiminnan turvallisuudesta ei noussut yhdessäkään haastattelussa isoksi teemaksi, sillä nuorten mukaan Yökoripallossa vallitseva kannustava ilmapiiri ja toverillisuus tekevät harrastamisesta mukavaa ja turvallista. Yksikään nuori ei ollut kokenut kiusaamista, rasismia tai muita ahdistavia asioita toiminnan sisällä. Toisaalta kaksi nuorista kuitenkin kertoi kuulleensa satunnaisia rasistisia kommentteja ulkopuolisilta ihmisiltä, lähinnä lapsilta tai nuorilta. Myös eräs tapaus, jossa nuoret olivat kohdanneet ulkoilmatapahtumassa aggressiivisesti heitä kohtaan käyttäytyneen ulkopuolisen aikuisen, mainittiin kahden nuoren osalta. Kyseinen henkilö oli suivaantunut musiikin soitosta, mutta tilanne ratkesi nuorten mukaan sivullisten ja ohjaajien väliintulon ansiosta. Asia selvitettiin ja purettiin yhdessä Yökoripallon henkilökunnan sekä nuorten kesken tapauksen jälkeen. Aina silloin tällöin nuoret ja Yökoripallon väki kohtaavat valituksia musiikin soitosta, mutta äänenvoimakkuuden pienentäminen ja keskustelu poikkeuksetta ratkaisevat ristiriidat. Aggressiot ovat äärimmäisen harvinaisia. Muutoin harrastaminen on nuorten mukaan turvallista pitkälti toverillisuuden ja arvostamisen ansiosta.

Kuten aiemmin tässä työssä kerroin, suomalaisen nuorisotyön erikoistutkija Anu Gretschel on määritellyt osallisuutta niin, että osallisuus tarkoittaa kansalaisten osallisuutta ja pääsyä yhteiskuntaan, sen toimintoihin ja järjestelmiin sekä osallisuutta näiden toimintojen ja järjestelmien suunnittelun. Lasten ja nuorten osallisuus rakentuu Gretschelin mukaan samoista periaatteista kuin aikuisten, joskin lapsen ikäkehitys ja siihen liittyvät taidot ja kyvyt huomioon ottaen. Tavoitteena on, että lapset ja nuoret toimivat yhdessä aikuisten kanssa päättäjinä. (Gretschel 2002:81-84.) THL puolestaan linjaa, että kasvatusympäristöissä kuten liikunta- ja kulttuuripalveluissa osallisuus toteutuu silloin kuin lapsella tai nuorella on tilanne, jossa hänen on mahdollista tulla tunnustetuksi omana itsenään, jolloin osallisuus koskee ennen kaikkea sitä tapaa millä lapset tulevat nähdyksi ja kohdatuksi. (THL 2017a.)

Myös Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta Nuora peräänkuulutti nuoria ja osallisuutta käsittelevässä lausunnossaan sitä, että kaikilla lapsilla ja nuorilla pitäisi olla vähintään yksi harrastus. Harrastustoiminnan tulee olla matalan kynnyksen toimintaa ja osallistamisen lisäksi tulisi poistaa osallistumista rajoittavia esteitä kuten kiusaamista ja syrjintää. Nuoran mukaan kiusaamista ja syrjintää kokevat erityisesti ulkomaalaistaustaiset nuoret. Harrastusten tulee olla turvallista toimintaa, jossa lapsille ja nuorille kehittyy tunne osallisuudesta, turvallisuudesta ja arvostamisesta. (Nuora 2015: 2-3.)

Haastatteluissa nuoret kertoivat, että toimintaan osallistuminen on turvallista. Yökoripallossa ei kiusata ketään ja yleinen tunnetila on toverillinen sekä arvostava. Nuoret myös kertoivat, että he voivat tulla ja olla toiminnassa omana itsenään. Nuorten mukaan toimintaan vaikuttaminen on mahdollista ja joidenkin nuorten kehitysideoita on viety eteenpäin sekä toteutettu. Näihin tässä kappaleessa esitettyihin haastattelutuloksiin sekä aiemmin tässä työssä esitettyyn osallisuuden teoriaan viitaten voitaneen todeta, että osallisuus näyttää toteutuvan näiden nuorten kohdalla Yökoripallo -toiminnassa.

7.2 Yhteisöllisyys

Miten yhteisöllisyys ilmenee nuoren näkökulmasta ja kokeeko nuori olevansa osa Yökoripallo -yhteisöä? Mitä nuori tekisi ilman Yökoripallo -toimintaa?

Kaikki haastatellut nuoret kertoivat, että he kokevat kuuluvansa Yökoripallo -yhteisöön. Nuorista kolme koki, että toimintaan liittyminen oli heti alkuunsa helppoa ja että yhteisöllinen tunne kehittyi nopeasti. Yksi nuorista kertoi, että häntä oli ujoituttanut aluksi melko paljon, mutta ajan kuluessa hän tutustui ihmisiin ja lopulta koki olonsa viihtyisäksi. Eräs nuori vastasi näin kysyttäessä kokeeko hän kuuluvansa Yökoripallo -yhteisöön?

”Joo erittäin paljon. Heti kun mä tulin ekaks kesäks tänne, niin tuntu siltä, et ne ottaa mut niiden porukkaan mukaan.”

Yhteisöllisyys näkyy nuorten mukaan ystävyysuhteina, erilaisuuden kunnioittamisena, hyvänä meininkinä ja hauskanpitoa sekä kannustamisena. Nuoret kertoivat ystävyystyönsä muiden toiminnassa käyvien nuorten kanssa ja viettävänsä myös muuta vapaa-aikaa heidän kanssaan. Kenttien ulkopuolella Yökoripallosta saatujen ystävien kanssa käydään elokuvissa tai hengailaan. Yleisiä asioita mistä keskustellaan ovat koulu, musiikki, elokuvat tai murheet. Nuoret kertoivat, että Yökoripallosta saadut kaverit ovat tulleet heille hyvin läheisiksi ja että juuri näiden kavereiden kanssa voi myös puhua mistä vaan, jakaa huolia ja murheita. Nuorten mukaan he ovat saaneet toisiltaan tukea elämän muissa haastavissa asioissa.

”Iha aluks ku me tutustuttiin me puhuttiin koriksesta. Sit kun on enemmän tutustunu, voi puhuu melkei mist vaa. Itseasias just näiden frendien kaa voi puhuu mist vaan. Tääl tuntuu, että sä voit sanoo mitä sä haluat eikä kukaan tuomitse tai mitään.”

"Jos sun laiffis menee huonosti, niin nää niiku on siin mukana. Nää heti kysyy et mikä sul on, jos oot joku kerta hiljasempi. Nää kyl huomaa".

"That's what I mean when I say these guys (peers) has become not only workmates, but actual family members to me. They have helped me with many other things I have been going through in my personal life."

"(Tarkoitan juuri sitä, kun sanon, että nämä tyypit (ikätoverit) ovat tulleet ei vain työkavereiksi, mutta oikeiksi perheenjäseniksi. He ovat auttaneet minua monissa muissa asioissa, joita olen kokenut henkilökohtaisessa elämässäni)"

Kysyttäessä mitä nuori tekisi ilman Yökoripallo -toimintaa nousi esille kaksi yhteneväistä teemaa, jotka olivat koripallon pelaamisen vähentyminen ja muutokset toverisuhteissa. Kolme nuorta pohti, että liikunnan ja etenkin koripallon harrastaminen ilman Yökoripalloa olisi merkittävästi vähäisempää mitä tällä hetkellä. Loput kaksi nuorta arvioivat harrastavansa koripalloa jossain muualla. Toinen esille nousseista teemoista oli kaverisuhteet. Kolme viidestä nuoresta kertoi, että ilman Yökoripalloa heiltä puuttuisi valtaosa kavereista, joita he nyt tuntevat ja joiden kanssa he viettävät aikaa.

"Jos ei olis Yökorista, nii mä en tuntis puolii mun frendeist varmaa, mä en tuntis puolii ihmisist jota mä nyt tunnen. Et emmä...emmä oikeesti tiää. En vaa tuntis jengii. En varmaan ees pelais korista. Koska yhes vaihees mä lopetin, mut mä aloin taas uudestaan Yökoris -joukkueen kautta. Et emmä varmaa nytkää pelais korista."

Eräs nuori pohti, että ilman Yökoripalloa hän saattaisi liikkua erityyppisissä nuorisoporukoissa.

"If I hadn't been here with Yökoris, I'm not sure if would have been with some other kids doing unnecessary things that they think maybe is cool or these certain things they do..."

"(Jos en olisi ollut Yökoriksessa en varma olisinko ollut muiden nuorten kanssa tekemässä tarpeettomia asioita, joita he pitävät coolina, tai näitä tiettyjä juttuja mitä he tekevät...)"

Yhteisöllisyyden määrittely tässä opinnäytetyössä nojaa pitkälti professoreiden Edward Deci ja Richard Ryan itseohjautuvuusteoriaan, jossa he esittävät, että ihmisellä on kolme psykologista perustarvetta, jotka toimivat hyvinvoinnin perustana. Nämä tarpeet ovat omaehtoisuus, kyvykkyys ja yhteisöllisyys. Ihminen tarvitsee näiden kolmen läsnäoloa

kasvaakseen täyteen ihmisyyteensä ja voidakseen hyvin. Decin ja Ryanin mukaan ihminen on sosiaalinen olento, jonka yksi perustarve on olla yhteydessä toisiin ihmisiin ja kokea, että muut ihmiset välittävät hänestä. Kokiessaan välittämisen tunnetta ja ollessaan osa hänelle tärkeää, kannustavaa ja turvallista yhteisöä voi ihminen kukoistaa ja olla parhaimmillaan. (Ryan – Deci 2000: 68-78.) Kuten tämän tutkimuksen tuloksissa ilmenee, nuoret kokevat kuuluvansa Yökoripallo -yhteisöön. Yhteisö tarjoaa nuorille hauskanpitoa, kunnioitusta, tasa-arvoa, välittämistä ja ennen kaikkea hyviä ystäviä. Ystäviä, joiden kanssa nuoret voivat puhua mistä tahansa esimerkiksi urheilusta tai musiikista aina henkilökohtaisiin huoliin asti.

7.3 Vapaaehtoistyöskentely

Minkä takia nuoret haluavat työskennellä toiminnassa vapaaehtoisesti ja mitä nuoret ovat oppineet itsestään toiminnan aikana?

Haastatteluissa nuorten vastauksista nousi selvästi esille kaksi syytä, sille mikä motivoi heitä tulemaan Yökoripallo -toimintaan ja vapaaehtoistyöskentelyyn. Syyt ovat toiminnassa mukana olevat muut nuoret sekä itse koripallo. Kaikki viisi nuorta kehuivat ikätovereitaan ja Yökoripallo -yhteisöä erittäin paljon. Haastattelujen aikana tuli useaan otteeseen esille se, kuinka tärkeänä haastatteluihin osallistuneet nuoret pitivät näitä kavereita ja kaverisuhteita.

Alla lainauksia siitä mikä saa nuoren tuleman mukaan toimintaan sekä kuvauksia toverisuhteista.

” Koska se (Yökoripallo -toiminta) on hauskaa ja tänne tulee kavereita. Tääl on niin hyvä meininki et mä haluun aina tulla.”

“For me, it’s just meeting new people and playing the game I love really. It’s coming and having friends over, playing the music and meeting new people. I have met a lot of people actually here...lot of people who are my really good friends today”

“(Minulle (syy tulla toimintaan ja työskentelyyn) on se, kun tapaa uusia ihmisiä ja pelaan peliä, jota rakastan. Tulen tänne, kavereita tulee, soitetaan musiikkia ja tapaan uusia ihmisiä. Olen itseasiassa tavannut paljon ihmisiä tätä kautta...paljon ihmisiä, jotka ovat tänä päivänä minun hyviä ystäviä.)”

”Me ollaan enemmän, ku urheilukavereit. Me puhutaa jos on jotai ongelmii nii me puhutaa ja autetaan toisii. Me ollaan enemmän ku kavereita”

”Friends that I have here, are pretty much the only friends I got, so a lot has happened for me here.”

” (Kaverit joita minulla on täällä, ovat oikeastaan ainoat kaverit, joita minulla on, joten täällä on tapahtunut paljon asioita minulle.)”

Kysyttäessä mitä nuoret ovat oppineet itsestään toiminnan aikana kaikki viisi nuorta kertoivat saaneensa Yökoripallo -toiminnasta lisää itseluottamusta ja varmuutta kohdata uusia ihmisiä sekä varmuutta olla vuorovaikutuksessa näiden kanssa. Eräs nuorista kertoi myös itsevarmuuden siirtyneen elämän muihin osa-alueisiin kuten kouluun.

”Sillon ku mä tulin mukaan Yökorikseen niin nää sano, et mä oon niin ujo. Nyt mä niiku oon oppinu sen, et mä voin olla enemmän oma itteni. Mä voin olla rohkeempi. Sillon ku vertaa mua vuos takas, niin mä en todellakaan olis niin avoin et puhuisin ihmisille ja uskaltaisin sanoa mielipiteet. Jotenki Yökoriksen kautta, ku jengi anto sun olla sellanen kun sä oot, niin sitä oppi ittestä lisää.”

Esitin yllä olevaan vastaukseen jatkokysymyksen: ”Jos miettii Yökoriksen ulkopuolisia asioita niin tuntuuko sinusta siltä, että tämä rohkeus voisi näkyä myös siellä?”

”Joo siel mä oon just hyödyntäny sitä. Ryhmätyöt koulus ni mä oon siel niiku äänessä ja sanon mitä tulee mieleen, ennen olin hiljaa. Ja ihan niiku normaalis elämäs just Yökoriksen ulkopuolel mä oon samanlainen, ku täälki.”

Itseluottamuksen ja varmuuden lisääntyminen linkittynee pitkälti Yökoripallo -yhteisöön ja yhteisön tuomiin elementteihin sekä siihen mitä nuoret ovat toiminnasta ja vertaisiltaan saaneet. Nuoret siis toteavat, että päällimmäinen syy sille miksi he haluavat tulla mukaan toimintaan on toiset nuoret. Ystävyysuhteet vaikuttavat lujilta ja nuoret pitävät niitä tärkeinä. Toimintaan osallistuminen sekä yhteisön suvaitsevainen ja kannustava ilmapiiri ovat auttaneet nuoria löytämään itsestään uusia asioita. He kokevat, että uusien ihmisten kohtaaminen on aiempaa helpompaa.

8 Johtopäätökset

Teoriapohjaa rakentaessa keskityin pitkälti osallisuuden määritelmiin sekä Ryan ja Decin itseohjautuvuusteoriaan, sillä olihan tarkoituksena selvittää nauttivatko nuoret toiminnassa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Sivusin myös teoriaosuudessa suomessa asuvien nuorten liikuntatottumuksia, monikulttuurista liikuntaa sekä liikuntakasvatusta ja nuorten yhteisöllisyyden ulottuvuuksia. Koostin teorian näistä elementeistä antaakseni taustatietoa Yökoripallo -toiminnasta, sen kohderyhmästä sekä siksi, koska en ollut täysin varma mihin suuntaan haastattelut nuorten kanssa lähtisivät kulkemaan. Vaikka kyseessä oli puolistrukturoituhaastattelu, olin jättänyt takaportin avoimeksi mahdolliselle spontaanille keskustelulle, jossa keskustelun syvällisyys minkä tahansa kysymyksissä esiintyneen teeman ympärillä oli sallittua. Vaihtelua ei kuitenkaan hirveästi esiintynyt, sillä nuoret vastasivat hyvin saman tyyliä kysymyksiin haastatteluissa. Liikunta oli tietysti tärkeä osa näiden nuorten elämää. Haastatteluissa tuli ilmi saman tapaisia kokemuksia harrastamisesta ja Yökoripallo -toiminnasta yleisesti. Niin sanotusti yleisin ja yhteneväisin tulos liittyi siihen miten tärkeäksi nuoret nimenomaan kokevat ikätoverinsa ja ne ystävyysuhteet, joita nuoret ovat Yökoripallo -toiminnasta saaneet.

Osallisuus nousee tuloksissa esille useassa kohtaa ja se näyttää kulkevan käsi kädessä Yökoripallo -yhteisön yhteisöllisten elementtien kanssa. Yökoripallo -toiminnan osallistavat tekijät liittyvät nimittäin niin yhteisöön, jonka jäseniä nuoret ovat, sekä itse toimintaan ja toiminnan suunnitteluun, joihin nuoret pääsevät osallisiksi. Yhteisö tarjoaa nuorille turvallisen ja nuoret omana itsenään tunnustavan tasa-arvoisen ympäristön, jossa on mielekästä harrastaa ja jonka kautta nuoret saavat lisää itseluottamusta. Yhteisön sisällä nuoret ystävystyvät toistensa kanssa ja muodostavat merkityksellisiä toverisuhteita. Yhteisö vaikuttaa olevan myös sellainen, johon nuoret haluavat kuulua ja jossa nuorten on hyvä olla. Osallisuus ja yhteisöllisyys siis tukevat toisiaan. Osallisuus on yhtä lailla Yökoripallo -yhteisössä ilmenevää tasavertaisuutta, arvostusta ja toverisuhteita, kuin sen toimintoihin pääsyä ja toiminnan suunnitteluun osallistumista. Osallisuutta edistävät tasavertaisuus ja arvostus puolestaan vahvistavat yhteisön koheesiota. (THL 2017b.)

Tutkimuskysymyksissä oli myös tarkoitus selvittää Yökoripallo -toiminnan osallistavien ja yhteisöllisten tekijöiden lisäksi sitä, että miksi nuoret haluavat osallistua toimintaan, mitä nuoret tekisivät ilman Yökoripalloa ja mitä nuoret kokevat saaneensa toiminnasta. Enemmistö nuorista oli sitä mieltä, että koripallon rooli nuoren elämässä muuttuisi pienemmäksi ilman Yökoripalloa. Koripalloa pelattaisiin vähemmän, ehkä satunnaisesti. Osa nuorista arvioi, että tilalla voisi olla muita liikuntamuotoja. Suurin vaikutus kuitenkin olisi muutos toverisuhteissa. Enemmistö nuorista kertoi, että ilman Yökoripalloa he eivät tuntisi nykyisiä ystäviä tai ystäväpiiriään. Kaksi nuorta mietti olisiko heillä ystäviä lainkaan. Toinen näistä nuorista pohti, että hän saattaisi liikkua eri tyyppisissä nuorisoporukoissa, joissa urheilu ei välttämättä olisi se ensimmäinen vaihtoehto viettää vapaa-aikaa. Yhteisö ja sen tarjoamat toverisuhteet ovat nuorten mukaan tärkein tekijä sille, miksi nuoret haluavat osallistua toimintaan.

Viimeinen osa haastatteluissa liittyi siihen mitä nuoret ovat oppineet itsestään toiminnan aikana. Kaikki nuoret kertoivat saaneensa itseluottamusta kohdata ihmisiä ja olla sosiaalisempia tapaamaan ihmisiä kohtaan. Eräs nuorista kertoi Yökoripallosta saadun rohkeuden siirtyneen myös kouluelämään. Esitän opinnäytetyöni teoriaosuudessa Maijalan ja Fagerlundin Monikulttuurisen liikunnan hyviä käytäntöjä Suomessa ja Norjassa -oppaan sisältäneen Coalterin ajatuksen liikunnan sosiaalisesta prosessista ja sen vaikutuksista. Prosessissa liikuntaan osallistuminen ja siihen liittyvät liikunta- ja tietotaitojen lisääntyminen lisää osallistujassa hyvän olon tunnetta sekä rikastuttavat yksilön henkilökohtaisia ja sosiaalisia taitoja. Nämä puolestaan parantavat hyvinvointia ja nostavat kykeneväisyyden tunnetta ja mahdollisesti myös itsetuntoa. Lisääntynyt hyvinvointi ja kehittynyt itsetunto voivatkin johtaa siihen, että yksilö hakeutuu helpommin sosiaaliseen vuorovaikutukseen, joka kehittää yksilön sosiaalisia taitoja. (Maijala – Fagerlund 2012: 17-19.) Nuorten kuvaukset lisääntyneestä itseluottamuksesta kohdata ihmisiä ja olla sosiaalisempia heitä kohtaan sopii hyvin yhteen Coalterin ajatuksesta liikunnan sosiaalisesta prosessista ja niistä mahdollisuuksista mitä liikuntaan osallistuminen parhaimmillaan tuottaa yksilölle.

Viimeisenä huomiona tuloksista sanottakoon, että haastattelemieni nuorten lisääntynyt itseluottamus ja rohkeus voidaan ajatella eräänlaisena voimaantumisenä. Voimaantuminen ei lukeudu tämän työn pääaiheisiin, mutta sivuan sitä tässä nopeasti, koska se heijastui nuorten vastauksista voimakkaasti. Yleisesti voimaantumisen käsitteestä voidaan sanoa, että myös sen tulkinta pitää sisällään problematiikkaa varsinkin voimaantumisen vai valtaistumisen keskustelun osalta, jota on tutkijoiden taholla suomessa käyty paljon. Käsitteen tulkinnoissa ja tulkintojen sisällöissä on siis paljon vaihtelua, mutta voimaantumisen voitaneen yleisellä tasolla sanoa, että siinä on kyse ihmisen sisäisestä prosessista, jossa yksilö löytää voimavarojaan ja vahvuuksiaan sekä usein oppii lisää omasta itsestään. Nämä puolestaan voivat vahvistaa ihmisen toimijuutta. Voimaantuminen on joka tapauksessa henkilökohtainen, mutta sosiaalinen prosessi, johon vaikuttavat toiset ihmiset, olosuhteet ja sosiaaliset rakenteet. (Siitonen 1999: 83-79,118.)

Näiden johtopäätösten perusteella totean, että Helsingin NMKY:n Yökoripallo -toiminnassa vapaaehtoisesti työskentelevät nuoret kokevat Yökoripallo -yhteisössään osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Osallisuus ilmenee kahdella tavalla. Toiminnan tarjoaman ympäristön ja yhteisön ulottuvuuksien kuten, tasa-arvon, tunnustamisen ja toverisuhteiden kautta sekä toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen pääsyn kautta. Yökoripallo -toiminnan yhteisöllisyys näyttäytyy nuorille tasa-arvona, suvaitsevaisuutena ja kunnioituksena sekä välittämisenä. Ne ilmenevät tapahtumissa hyvänä meininkinä ja hyvänä olona sekä pelikenttien ulkopuolille ulottuvina lujina toverisuhteina. Nuorten mukaan tärkein syy sille miksi he haluavat osallistua Yökoripallo -toimintaan ovat toiset nuoret ja ne toverisuhteet, joita nuoret ovat muodostaneet toistensa kanssa toiminnan parissa. Mutta myöskään itse koripalloa ei tule unohtaa tai aliarvioida. Koripallo vaikuttaa enemmän tai vähemmän olevan näiden nuorten intohimo. Yökoripallo -toiminnan puitteissa he pääsevät pelaamaan rakastamaansa lajia heille tärkeiden ja merkityksellisten ihmisten kanssa.

9 Pohdinta

Tein opinnäytetyötäni vuoden 2018 kevättalvesta samaisen vuoden syksyyn. Prosessi oli kaiken kaikkiaan antoisa, vaikkakin se vaati tiettyä työteliäisyyttä. Työn aihe pysyi samana prosessin ajan, mutta tutkimuskysymykset kokivat pientä hienosäätöä matkan varrella. Opinnäytetyöprosessi sujui lopulta yllättävän hyvin ottaen huomioon, että tämä on ensimmäinen pidempi tutkimustyön kaltainen projekti mitä teen. Osaltaan sujuvuuteen varmasti vaikutti se, että yhteistyö Helsingin NMKY:n kanssa oli mutkatonta. Tiesin myös Yökoripallo -toiminnan entuudestaan, sillä se on tullut aikaisemmin vastaan nuorisotyön merkeissä. Tein kuitenkin aluksi hieman taustaselvityksiä siitä onko aiheesta tehty vastaavia töitä ennen kuin lähestyin Helsingin NMKY:tä. Nopeasti huomasin, että Yökoripalloa ei oltu hirveästi tutkittu ja otin siltä istumalta yhteyttä Helsingin NMKY:hyn ja sovimme tapaamisen.

Ensi tapaamisessa kävi ilmi, että Helsingin NMKY on arvioinut Yökoripallo -toimintaa ja sen vaikuttavuutta ynnä muita indikaattoreita tässä vuosien aikana, mutta he kuitenkin kaipasivat ulkopuolista näkökulmaa tarkastelemaan toimintaa. Eniten HNMKY:tä Yökoripallo -toiminnassa kiinnosti kokevatko nuoret aidosti osallisuutta toiminnassa ja miten yhteisöllisyys ilmenee nuorten näkökulmasta katsottuna? Teemat kuulostivat myös omaan korvaani mielenkiintoisilta ja siksi ne valikoituivat tämän opinnäytetyön aiheiksi. HNMKY:tä kiinnosti myös se mikä saa nuoret osallistumaan toimintaan ja mitä he ovat saaneet toiminnasta. Aluksi nämä seikat vaikuttivat olevan aiheesta irrallisia, mutta haastattelujen jälkeen päätin sisällyttää ne työhön, sillä ne kuitenkin liittyivät vahvasti siihen mitä toiminnan osallisuus ja yhteisöllisyys ovat näille nuorille tuottanut.

Aloitin työskentelyn tutustumalla monikulttuurisuuteen ja liikuntakasvatukseen kirjallisuuden kautta. Sen jälkeen perehdyin yhteisöllisyyden ja osallisuuden määritelmiin sekä suomalaisen nuorisotyön havaintoihin suomessa asuvien nuorten yhteisöllisyydestä. Pyrin tällä tavoin ymmärtämään ja tutustumaan kohderyhmääni sekä siihen ympäristöön, jossa Yökoripallo -toiminta päivittäin operoi. Keskustelin myös tiiviisti HNMKY:n kanssa Yökoripallosta ja monikulttuurisesta nuorisotyöstä. Pystyin näiden keskusteluiden ja kirjallisuuden avulla muodostamaan hyvän käsityksen opinnäytetyöni aiheen lainalaisuuksista ja tematiikasta. Teoriapohja analyysia varten vaikutti alkuun ohuehkolta ja siksi päädyin ottamaan Ryan ja Decin itseohjautuvuusteorian yhdeksi teemaksi tukemaan teoriaa. Tämän jälkeen työstin opinnäytetyön teoriaosuuden loppuun ja siirryin haastatteluihin.

Haastattelut suoritin kahdessa osassa ja ne sujuivat mutkattomasti, vaikka keskustelu ei kaikkien nuorten kanssa ehkä ollutkaan niin monipuolista mitä itse odotin. Tästä syystä kavensin hieman teoriapohjaa. Sain kuitenkin haastatteluista sen tiedon mitä lähdin hakemaan. Tämän jälkeen tein aineiston analysoinnin ja johtopäätökset. Kerätty tieto vastasi mielestäni hyvin tutkimuskysymyksiin, joten analysointi ja johtopäätöksien summaaminen sujui vaivatta. Pyrin koko prosessin ajan olemaan kriittinen tekemääni työtä kohtaan. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuus on pitkälti aineiston ja tutkivan henkilön arvioinnin varassa, joten kiinnitin erityisesti huomiota siihen, että en itse yli tulkitse asioita vaan annan nuorten puhua ja poimin siitä tekstistä vastaukset. Mielestäni tämä tutkielma on tutkimuskysymysten ja menetelmän osalta toistettavissa. Toistettaessa tulokset tuskin hirveästi eroaisivat toisistaan, sillä kohderyhmää eli Yökoripallo -toiminnassa vapaaehtoisesti työskenteleviä nuoria, on melko vähän ja siksi mielestäni tämä viiden otanta antaa realistisen kuvan todellisuudesta. Laadullisessa tutkimuksesta puhuttaessa on kuitenkin hyvä muistaa, että kyse on ihmisten kokemuksista, jotka luonnollisesti vaihtelevat yksilöittäin. Ja toisaalta tulokset nojaavat pitkälti tutkivan henkilön näkemykseen, joten aukottomaksi totuudeksi esittämiäni johtopäätöksiä ei voi sanoa.

Mutta itse tulokset eivät sinänsä yllättäneet minua, sillä nuorista huokuva yhteishenki on ilmeistä ja sen voi havaita pelkästään tarkkailemalla Yökoripallossa pelaavia nuoria. Tarkkailun jälkeen arvelin, että Yökoripallo -toiminnan tarjoama ympäristö ja nuorten keskinäiset suhteet liittynevät tutkimuskysymyksiin vahvasti. Ehkä yllättävintä tuloksissa oli nuorten kollektiivinen itseluottamuksen kehittyminen. Ja siinä lähinnä se kuinka voimakkaan tunteen kautta tämä viesti tuli esille. Mielestäni nuoret kertoivat hyvinkin itsevarmoina siitä, kuinka nykyään on helpompi tavata uusia ihmisiä ja olla vuorovaikutuksessa heidän kanssa.

Kehittämisideoita minulle tuli mieleen kaksi. Ensimmäinen liittyy itse Yökoripallo -toimintaan ja toinen Yökoripallo -toimintaa koskevaan tutkimustyöhön. Ensimmäinen idea on osallisuuden hienosäätö toiminnan suunnittelun osalta. Vaikka kaikki nuoret kertoivat voivansa vaikuttaa joihinkin Yökoripallo -toiminnan sisältöihin, kuten siihen missä ulkoilmatapahtumia pidetään, koki osa nuorista, että vaikuttaminen jää siihen ja että annetut ideat toteutuvat vain ajoittain. On selvää, että Yökoripallo -toiminnassa pelataan lähtökohtaisesti koripalloa ja että toimintaa suunnitellaan sen mukaisesti. Nuoret myös tiedostavat asian, mutta osa heistä toivoi, että esimerkiksi jalkapalloa pelattaisiin kesällä useammin.

Tästä tuli mieleeni, että voitaisiinko nuorille esimerkiksi järjestää kesäkauden alussa työpaja, jossa pohdittaisiin niitä asioita mitä nuoret haluaisivat toiminnassa kehittää ja mitä toiveita nuorilla on tulevan sesongin suhteen? Pajassa voitaisiin äänestää ideoista ja päättää sellaisista tapahtumista, joissa pelattaisiin esimerkiksi jalkapalloa tai kokeiltaisiin muita kiinnostavia pallopelejä ja liikuntamuotoja. Toteutettaisiin siis niitä ideoita mitä nuorilla tulee mieleen. Työpajoja voitaisiin myös pitää muiden toimintaa raamittavien vuodenaikojen alla, kuten syksyllä ja talvella. Luulen että vaikuttaminen pajan kautta olisi nuorten osalta tehokkaampaa kuin silloin tällöin ilmoille heitetty ideat. Paja antaisi myös mahdollisuuden järjestelmälliseen kehitysideoiden ja vaikuttamisen toteutumisen seurantaan.

Toinen idea liittyi Yökoripallo -toiminnan tutkimiseen. Tässä työssä tutkittiin vapaaehtoisesti toiminnan parissa työskentelevien nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä sitä mikä motivoi nuoria tulemaan mukaan toimintaan ja mitä nuoret ovat saaneet toiminnasta irti. Jatkossa tutkimustyö voitaisiin suunnata tarkemmin siihen, että mikä on synnyttänyt tämän vapaaehtoistyön kulttuurin toiminnan ympärille? Miksi nuoret haluavat olla mukana järjestämässä tapahtumia? Nauttivatko nuoret järjestämisen tuomista rooleista kuten tuomaroinnista, muiden opastamisesta ja musiikin soittamisesta? Sosiologisesta näkökulmasta tarkasteltuna roolien ja vapaaehtoistyöskentelyn kulttuurin syntyminen tutkiminen on mielestäni mielenkiintoinen ja tutkimisen arvoinen aihe.

Lähteet

Gretschel – Anu 2002. Kunta nuorten osallisuusympäristönä. Jyväskylän yliopisto. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <<https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/13503>> Luettu.14.03.2018

Helsingin NMKY. Yhdistys. Verkkodokumentti. <<http://www.hnmky.fi/helsingin-nmky/yhdistys/>> Luettu. 22.02.2018

Helsingin NMKY. Toiminta- ja taloussuunnitelma 2017. Verkkodokumentti. <<http://www.hnmky.fi/helsingin-nmky/yhdistys/toiminta-ja-taloussuunnitelma/>> Luettu. 22.02.2018

Helsingin NMKY. Yökoris. Verkkodokumentti. <<http://www.hnmky.fi/nuoret/yokoris/>> Luettu. 22.02.2018

Juotasniemi – Toini 2016. ”Siellä oli ohjaajatkin pelaamassa..”. Nuorisokotiin sijoitettujen nuorten kokemuksia ja ajatuksia yhteisöllisyydestä. Pro-gradu tutkielma. Lapin yliopisto. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<http://lauda.ulapland.fi/handle/10024/62352>> Luettu 14.3.2018

Jelli 2017. Osallisuussanostoa. Verkkodokumentti. <https://www.jelli.fi/yhdistykset_yhteistyossa/osallisuus/osallisuus-aineistoa/osallisuus-sanastoa/> Luettu. 17.2.2018

Kaipio – Kalevi 1999. Kasvattava yhteisö. Painos 1. Jyväskylän koulutuskeskus.

Kivijärvi – Antti 2013. Monikulttuurisuus nuorisotyön arjessa. Maahanmuuttajataustaisten ja kantaväestön nuorten välisten rajanvetojen purkautuminen. Nuorisotutkimus 2/2013. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<http://www.doria.fi/handle/10024/143053>> Luettu 12.2.2018

Kokko – Sami 2013. Liikuntakasvatus organisoidussa urheilussa. Teoksessa Jaakkola – Timo, Liukkonen - Jarmo, Sääkslahti - Arja (toim.): Liikuntapedagogiikka 2013. Jyväskylä. PS-kustannus. 125-142.

Kokkonen – Marja, Klemola – Ulla 2013. Liikunta tunne- ja ihmissuhdetaitojen opettamisen välineenä: 224-225. Teoksessa Jaakkola – Timo, Liukkonen – Jarmo, Sääkslahti – Arja (toim.): Liikuntapedagogiikka 2013. Jyväskylä. PS-kustannus. 204-235.

Korkiamäki – Riikka 2013. Kaveria ei jätetä! Tampere: Suomen yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Korkiamäki – Riikka 2008. Surffailua arjessa tila, aika ja vuorovaikutus nuorten yhteisöllistä kuulumista jäsentämässä. Teoksessa Roivainen – Irene, Nylund – Marianne, Korkiamäki – Riikka, Raitakari – Suvi (toim.): Yhteisöt ja sosiaalityö Kansalaisen vai asiakkaan asialla? Jyväskylä: PS-kustannus. 173-192.

Laadullinen tutkimus. Verkkodokumentti. Jyväskylän Yliopisto 2015. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. <<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>> Luettu 6.8.2018

Lampinen – Mai-Stiina, Viitanen - Elina, Konu – Anne. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus yhteisöllisyydestä työelämässä. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 2013. 50 (1). Saatavilla myös sähköisesti osoitteessa: <<https://journal.fi/sla/issue/view/1073>> luettu 10.2.2018.

Maijala – Hanna-mari, Fagerlund – Emilia 2012. Monikulttuurisen liikunnan hyviä käytäntöjä Suomessa ja Norjassa. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 258. Likes. Jyväskylä. Saatavilla myös sähköisesti osoitteesta: <<https://docplayer.fi/3385772-Monikulttuurisen-liikunnan-hyvia-kaytanta-ja-suomessa-ja-norjassa.html>> Luettu 10.03.2018

Mannisenmäki – Niina 2012. Yhteisökasvatuksesta 2010-luvun luokanopettajan silmin. Progradu -tutkielma. Jyväskylän Yliopisto. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/40233>> Luettu 30.09.2018

Mot. Kielitoimistonsanakirja 2018. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone. Verkkodokumentti. <<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80>> Luettu 17.2.2018

Myllyniemi - Sami, Berg – Päivi 2013. Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Nuorisotutkimusseura.

Nuora 2015. Valtion nuorisoasioin neuvottelukunta. Lausunto lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmaan otettavista tavoitteista. Verkkodokumentti. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <<https://tietoanuorista.fi/julkaisut/arvioinnit/>> Luettu 17.3.2018

Pekkanen – Tiina 2014. Monikulttuurisuus sosiaalityössä – Näkökulmia monikulttuurisuuden rooliin sosiaalityön arjessa ja rakenteissa. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Saatavilla sähköisesti osoitteesta: <<https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/44017>> Luettu. 22.2.2018

Pyykkönen – Miikka 2007. Järjestäytyvät diasporat. Etnisyys, kansalaisuus, integraatio ja hallinta maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa. Väitöskirja. Jyväskylän Yliopisto. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/13323>> Luettu 30.09.2018

Ryan – Richard, Deci – Edward 2000. Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: < https://selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2000_RyanDeci_SDT.pdf> Luettu. 01.10.2018

Saaranen-Kauppinen – Anita, Puusniekka – Anna. 2006a. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkodokumentti. Saatavilla sähköisesti osoitteesta: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L1_2.html> Luettu 06.08.2018.

Saaranen-Kauppinen – Anita, Puusniekka – Anna. 2006b. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkodokumentti. Saatavilla sähköisesti osoitteesta: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html> Luettu 06.08.2018.

Saaranen-Kauppinen – Anita, Puusniekka – Anna. 2006c. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkodokumentti. Saatavilla sähköisesti osoitteesta: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html>. Luettu 06.08.2018.

Shakir – Ayusu (toim.), Tapanainen - Maippi (toim.). Rasismi ja etninen syrjintä Suomessa 2004. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: < <https://ihmisoikeusliitto.fi/julkaisu-rasismi-ja-etninen-syrjinta-suomessa-2004-iol-2005/>> Luettu. 24.2.2018

Siitonen – Juha 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. University of Oulu. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<http://jultika.oulu.fi/Record/isbn951-42-5340-X>> Luettu.19.08.2018

Siljamäki – Mariana 2013. Monikulttuurisuus osana liikuntapedagogiikkaa. Teoksessa Jaakkola – Timo, Liukkonen – Jarmo, Sääkslahti – Arja (toim.): Liikuntapedagogiikka 2013. Jyväskylä. PS-kustannus 411-429.

Soukola – Timo 1999. Monikulttuurisen yhteiskunnan ehdot ja haasteet. Verkko-dokumentti. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <<https://www.sitra.fi/hankkeet/monikulttuurisuus-elinkeinoelaman-kannalta/>> Luettu 23.09.2018

Talib – Mirja-Tytti 2005. Eksotiikkaa vai ihmisarvoa. Opettajan monikulttuurisesta kompetenssista. Kasvatusalan tutkimuksia 21. Turku: Suomen kasvatustieteellinen seura.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2017a. Lasten ja nuorten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet. Verkkodokumentti. Päivitetty 21.12.2017. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/johtamisen_tueksi/lasten_ja_nuorten_vaikuttamismahdollisuudet> Luettu 12.3.2018

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2017b. Hyvinvointi ja terveyserot. Eriarvoisuus. Hyvinvointi. Osallisuus. Verkkodokumentti. Päivitetty 24.04.2017. <<https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>> Luettu 18.08.2018.

Tuomi, Jouni - Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Kysymysrunko

Haastattelukysymykset

Kuka olet, yleisiä asioita?

Jos harrastat muuta seaurheilua niin mitä?

Jos olet harrastanut seaurheilua, mutta lopettanut sen niin mikä oli syynä lopettamiselle?

Miten kuulit Yökoriksesta?

Mitä periaatteita/arvoja sinun mielestäsi Yökoris -toiminnassa on?

Kuinka usein osallistut toimintaan?

Miksi osallistut toimintaan?

Mikä sinusta on parasta toiminnassa?

Mitä kehittäisit toiminnassa?

Mitä tekisit, jos Yökoris -toimintaa ei olisi?

Oletko saanut uusia kavereita Yökoripallosta?

Jos olet saanut uusia kavereita Yökoripallosta, tapaatko heitä vapaa-ajalla?

Millaisista muista asioista kuin koripallosta tai urheilusta puhut Yökoripallosta saatujen kavereiden kanssa?

Oletko saanut tukea Yökoripallosta tavatulta kaverilta, jos olet mihin?

Oliiko sinun helppo tulla mukaan Yökoripallo -toimintaan?

Koetko voivasi osallistua Yökoripallo -toimintaan omana itsenäsi?

Onko Yökoripallo -toiminta mielestäsi turvallista?

Oletko kohdannut ikäviä/ahdistavia asioita toiminnan aikana, jos olet mitä ne ovat olleet?

Jos olet kohdannut toiminnan aikana ikäviä/ahdistavia asioita, miten ne selvitettiin?

Koetko että pääset vaikuttamaan toiminnan sisältöön?

Miten vaikuttaminen tapahtuu?

Koetko olevasi osa Yökoripallo -yhteisöä?

Mitä uutta olet oppinut itsestäsi toiminnan aikana? (Ei urheilutaitoja)

Miten koet itseluottamuksesi kehittyneen toiminnan aikana?

Haastattelun suostumuslomake

Haastattelun suostumuslomake

Haastattelija:

Jon Tikander, Metropolia AMK

Haastattelun tarkoitus:

Haastattelu on osa opinnäytetyötäni, jossa tarkastelen Yökoripallo -toiminnassa vapaaehtoistyöntekijöinä työskentelevien nuorten kokemuksia toiminnan osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Opinnäytetyö tehdään yhteistyössä Helsingin NMKY:n kanssa. Opinnäytetyöllä arvioidaan ja kehitetään Helsingin NMKY:n Yökoripallo -toimintaa.

Haastatteluun osallistuminen:

Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja haastattelun voi keskeyttää milloin tahansa. Haastattelu nauhoitetaan ja litteroidaan. Haastateltavan henkilöllisyys pysyy salassa koko prosessin ajan, sekä myös valmiissa työssä, eli haastateltavan henkilöllisyys ei ole missään vaiheessa tunnistettavissa tästä työssä. Opinnäytetyössä saateetaan joka tapauksessa ottaa suoria lainauksia haastattelusta, mutta kuitenkin niin että haastateltavaa ei voi tästä tunnistaa. Kun opinnäytetyö on valmis, nauhoitukset tuhoetaan ja jäljelle jää pelkkä työ. Haastatteluja kuulee ja lukee vain haastattelija.

Suostun että minua haastatellaan: _____

Allekirjoitus _____

Nimenselvennys

Paikka ja päivämäärä: